

Kaiwo Mahikai Na Yohanesi

Kaiwo dedung we Kaiwo Mahikai na Yohanesi

Na Kaiwo Mahikaio Yohanesi soi mani soi kariri Yesusi, we I mani Kaiwo na Allaio werea na ea kaha foi dine. I da ma weinontarai batang tuti niayai rahang tata. Kaiwo ninai Yohanesi soi we deikaririai we tata we ambori taroasoai we Yesusi mani Mananu Mamparirio Allai dereri foi dine, I mani Allai ne Kaisung dine, tuti Mano Allai yuaisi weMananu fuba pari dine, tuti taroaso Yesusi nini mani, tasobu numainufo.

Yohanesi soi kontai kariri todoni Yesusi Kaiwofoi nani fitantuma fuba niariri foi. Na fitantuma niariri tonana foi deinawiai we I mani Kristusi dine, amani Mananu Mamparirio Allai dereria foi dine, kontai I mani Allai ne Kaisungfoi dine. Na fitantuma niariri tonana foi, inontarai manea eroasoi tuti erariati, wape manea kontai etapai tuti emaya we eroasoi kaha.

Na robong suraya botoru (13) paria suraya itu (17) dotu kariri todoni Yesusi weboyari ria ne inontarai ewesuraya mandu fosa na diru bo afai mamuna fo eteyo etafuri fo, tuti todoni meinansana tuti niari enemirorongfoi mitubaru na diru bonani fo.

Bukunei ne robong wefuia fo, Yohanesi soi kariri todoni Yesusi etafuria ehutu kaiwo kariri fo, kariri todoni epahui na aitabafoi, mireha tuti suwi na marareha rorong foi aha, tuti kariri

todoni deinawi ne taraifoi we ne inontarai erariati fosa na rahida suwi na marareha rorong foi aha nani fo.

Kaiwo fuba Yohanesi soi na bukunei mani kariri fio Allai dohonai na Yesus Kristusi we tata fo, amani taminohi tatarang we numainufo. Numainu Allai dohonai nanai tasobuai kawuru na nunei ampa, tuti mano taroaso Yesusi we I mani werang we Allai, we andino deinawi Allai we tata fo tuti andino wedaya inontaraine tata tatarang ne.

Yohanesi soi kariri fianai aino Yesusi medurai na kaiwo netawea fo kariri todoni ne wetaraifo, toyari mereha, roti, sambewarai, mantahung fiyahung tuti dombafosa, wai angguri tuti ne bongfoi fo.

Kaiwone deto kutuai tonina:

1:1-18 Kaiwo reantenang: Yesus Kristusi mani Kaiwofo dine.

1:19-51 Yohanesi webaptisi kaiwasafu tuti Yesusi ne inontarai reantenang erariati fosa.

2:1-12:50 Yesusi fi niari rahang kaiwasafoi fo.

13:1-17:26 Rahida wefuiai Yesusi yufi na Yerusalem tuti katai kefang na nanai fo.

18:1-19:42 Yesusi sodai aiboi marareha fo.

20:1-31 Yesusi suwi na marareha rorong fo tuti da deinawi ne taraifoi fo.

21:1-25 Kaiwo kafe: Yesusi na Galilea.

Kaiwofoi weinontarai batang, amani Yesus Kristusi

¹Na reantenang pari nunei kaharai mae,
Kaiwofoi niayai kawurua.

Kaiwo nani niayai kawuru ria Allai ampa,
tuti I mani Allai dine.

- ² Na reantenang pari fo niayai kontai ria Allai.
- ³ Fi fuba nini kiai, Allai niariri na Kaiwofoi nani,
tuti na fi fuba niayai kiai nini,
boyari kontai wiro Allai niariri boriei
weru I kaha.
- ⁴ Kaiwofoi mani, ansengnei weneung nai,
tuti ansengfoi dohong Sambewarafo we inon-
tarainesa.
- ⁵ Sambewarai nani dansairai na mamantitifo,
tuti mamantitifoi wiro niariri fefe kaha.
- ⁶ Inontarai Allai demi foi manei da ma, wonong
fino Yohanesi.
- ⁷ I da ma we deiriri kariri fianai aino deti teri
na urengfo kariri Sambewarai nani, ambori na i
kaiwasanei kiai taraoai tuti yoasoai.
- ⁸ Mantauni wiro Sambewarafoi dine kaha, mae
manta da ma we deiriri kariri te Sambewarai
nani.
- ⁹ Kaiwofoi mani Sambewarai taraio sambewa
inontarainesa kiai enemirorongfoi dine tuti da to
nunei ma finanai.
- ¹⁰ I niayai na nunei, tuti andino Allai niari nunei
nai ne, wape nunei deroansoi kaha.
- ¹¹ Da to ne kataifoi terai ma, wape ne inon-
tarafosa etamang wei kaha.
- ¹² Tonanai ki, wape we mandoni saino etamang
wei tuti eroaso wonongfo mani, yuaisa esobu
mambiriu we ahusa we Allai ne arikang disa.
- ¹³ Amani arikangno wiro etaubau enumi na
inontaraine eriraupo kaha tuti kariri ene etawiafo
kaha, ete kariri mang manei ne dawiai we ambori
sobu arikangfo kaha, mae etaubau enumi we Allai
ne arikang disa na Allai mantauni terai.

14 Kaiwofoi weinontarai batang ampa tuti niayai rahang tata. Amewatio ne sambewaraio dedai fo ampa, sambewarai dedaio Allai dohonai wei we ne Kaisung Mansiari dine fo. Tuti I mani Kaisungno da na Dai Allai na ne wetaraifo tuti ne bengno dohonai arora fo.

15 Yohanesi da ma we deisaha kariri Kaiwofoi we mandoni dine fo we tata tuti sahu deyo, “Inontaraio imadu kariri yeyo, ‘Ambori inontarai manei datua yau aha ma ki, wape inontarai nani fiabai sewa yau, we wiwo ira ma kaharai mae, I mani niayai kawuru ampa.’ Inontarai imadu kariri tonana foi andinini.”

16 Weo I mani dohong ne bengfo fuba sewa ampa, tuti na ne bengno fuba sewa nanai, mioang tata pampang.

17 Weo Sempaisi ne Hukumifoi tasobuai ria Musai. Wape Allai ne beng sewa fo tuti ne wetaraifo tasobuai ria Yesus Kristusi.

18 Mandoni kontaio wiwo deti Allai na ea kaha rai, mae Dai ne Kaisung Mansiario ne tarai kariri I tuti weboyari riati foi terai. Meiri andino deinawi Dai Allai we tata ne.

Yohanesi deisaha kaririai we i mani mandoni dine fo

(Matiusi 3:1-12; Markusi 1:1-8; Lukasi 3:3-6, 15-17)

19 Nini mani, kaiwo taraio Yohanesi medu kariri mantauni tuti kariri Yesusi fo na rabuang bo mano ewenunggamie we Yahudi fosa na Yerusalem etemi imami manea tuti inontarai Lewi manea, era we Yohanesia we etutang berahi eteyo, “Wau mani mandoni di wau?”

20 Yohanesi feforawa kahai, mae deikariri parai wesa deyo, “Yau mani Mananu Mampariri foi* di yau kaha.”

21 Ainanaya etutang berahi aha eteyo, “Tonana mani, mandoni di wau? Eliai di wau e?” Manamo medu wesa deyo, “Bereri.” Mayeai etutani aha eteyo, “Ampafe mandoni di wau? Nabio ambori da ma foi* di wau e?” Yohanesi yoa wesa aha deyo, “Bereri.”

22 Ampafe etutang berahi nariai aha eteyo, “Tonana mani boikaririai we amea we mandoni di wau. Weo todoni kontaio ameteisaharai we mano etemi amea amera ma fosa, we wau mani mandoni di wau fo. Fianai aino modurai kariri mantaung wau ne?”

23 Ampafe Yohanesi yoa wesa na kaiwo nabi Yesayaifafongfa medura fo deyo, “Yau mani, mano isahu pampang na katai wekamamiei minano foi yeyo,

‘Memainenang rang beng feai we Sempaisi,

Tuti menaria mimoya wei.’”*

24 Inontarai mano era ma nanisa mani, inontarai eweFarisi maneiru teai kontai ampafe etutani eteyo,

25 “Masino wau mani Mananu Mampariri foi di wau kaha, Eliai di wau kaha, tuti Nabifoi di wau kaha, tonana mani webaptisi inontarai we fiani?”

26 Yohanesi yoa deyo, “Iwebaptisi na mereha, wape manei doa rahang mea wa, inontarai nani wiwo metaroani kaha.

* **1:20** Na kaiwo Yunani mani ‘Kristusi’, tuti ne maksuti mani Mananu Mampariri na Allai dine. * **1:21** Ulangan 18:15 * **1:23** Yesayai 40:3

²⁷ Andino da tua yau ma, wape we irehu ne wai sapatu fo terai ki, wiro imai we inari finana kaha.”

²⁸ Finani kai kawariai na Betania, waya Yardeni eneung dowaruai, katai Yohanesi webaptisi nai foi.

Yohanesi deinawi kariri Yesusi, Allai ne Domba Antungno feriri kaiwasa foi

²⁹ Kameaia mani, Yohanesi deti Yesusi da weia. Ainanaya Yohanesi medu deyo, “Mewati, Allai ne Domba Antungno ohonai wekorbani we yi-wang inontarainesa ambori feriri sasari nunei fi di wani.

³⁰ Andino imadu kariri yeyo, ‘Ambori manei da tua yau ma ki, tuti fiabai sewa yau, weo itaubau nuhu kaharai mae, I mani niayai fitawa kawurua.’

³¹ Yau kontaio reantenangne mani wiro yeroansoi weMananu Mamparirio imadu kariria fo dine kaha. Wape ira ma we iwebaptisi inontarainesa na mereha ambori inontarai Israeli nesa kiai ewatiao tuti etaroansoi.”

³² Yohanesi medu kontai tonina kariri fi deti teri foi, deyo, “Iwati Nuaninu Mirarebana foi ne tarai toyari muntung manei, biari na rorafaisi meu minohi sauwi pampang.

³³ Rabuang bonani yau kontaio yeroansoi weMananu Mampariri foi dine kaha, wape Allai mano demi yau iwebaptisi na mereha foi medu kawuru we yaua deyo, ‘Masino boti Nuaninu Mirarebana foi biari meu tuti minohi sau manei mani, wenani dino ambori webaptisi na Nuaninu Mirarebana foi ne.’

³⁴ Iwati teri ampa, tuti yeisaha kariri yeyo, I mani Allai ne Kaisung dine.”

Yesusi ne inontarai dirisa reantenang fo

³⁵ Rahida sua aha foi mani Yohanesi doari na katai nani aha, doa tuti ne inontarai erariati fo uwemandu.

³⁶ Tuti na kutu detia Yesusi we da nana fo medu we suru deyo, “Muwatia! Allai ne Domba Antungfi diwani.”

³⁷ Yohanesi ne inontarai mandu fo suru utarami medu tonana fo, uroari ahang kahai mae ura ria Yesusia.

³⁸ Yesusi fiobera ureng deti afui mani, deti suru we ura riati fo, ainanaya dutang suru deyo, “Finanang dino musera wei ne?” Manamo umadu wei aha ureyo, “Rabie, munohi maidoni?” (Kaiwo Rabi fo mani neta we Mantaunau.)

³⁹ Ainanaya Yesus medu we suru nariai aha deyo, “Mura ma, ambori muwati katai iminohi naya fo ki.” Ampafe ura wa ura riati tuti uwati kataio minohi naya fo. Rabuang bonani mani araha ureng boa tuti uminohi riati na nanai paria rahida bonani kiaia.

⁴⁰ Na inontarai manduo utarami Yohanesi ne kaiwofo tuti ura ria Yesusi nani suru mani, manei wonong fino Andareasi, i mani Simon Petrusi ne tahatui dine.

⁴¹ Andareasi nini sikera paria da sera we ne tafuaio Simonia tuti medu wei deyo, “Ausobu Mesiasi ampa!” (Mesiasi mani wang we Kristusi dine, amani Mananu Mamparirio Allai demi ma we yu fi kiai ne.)

⁴² Ampafe kia Simoni we Yesusia.

Yesusi seite Simoni mayeai medua wei deyo, “Simoni, Yonai antung di wau. Wau ambori esahu wau we Kefasi ki.” (Kefasi na kaiwo Iberani

mani, masi we Petrusi na kaiwo Yunani, amani: Kamiei.)

Yesusi sahu Pilipusi tuti Natanieli urariati

43 Kameai roainai aha mani, Yesusi kiutuai we da to Galileara. Da wa kaharai mae sobu Pilipusi tuti medu wei deyo, “Ro ria yau!”

44 Pilipusi nini ne munue na Betsaida, katai Andareasi tuti Petrusi unayai nai foi kontai.

45 Pilipusi da wa sobu inontarai manei aha, amani Natanieli tuti medu wei deyo, “Amesobui ampa, amani mano Musai deikariri na ne Kaiwo soi fo nani, tuti nabifosa etoi kariri foia fo. I mani Yesusi na Nazareti, Yusupi antungfoi.”

46 Wape Natanieli medu deyo, “O! Fi bengfo da na Nazareti mae?” Ampafe Pilipusi medu wei deyo, “Ro ma boti teri.”

47 Yesusi deti Natanieli da weia nanai, medu deyo, “Inontarai Israeli tarai fi diwani, inontaraio tatofane kuteai tataha nai kaha dine.”

48 Ampafe Natanieli medu we Yesusi aha deyo, “Na todonie boyo boroanso yau tonanai nina.” Yesusi yoa wei deyo, “Pilipusi sahu wau kaharai mae, iwati wau we munohi na ai urung neungfo.”

49 Ainanaya Natanieli medu deyo, “Dai Rabio Mantaunaune waune, boroang yau tonana mani Allai ne Kaisung di wau! Israeli amene Mananu di wau!”

50 Yesusi medu wei aha deyo, “Roasoai weo fitantumao yevoai we iwati wau kawuru na ai urung arowawah i foi fo ne? Fi fuba sewa weru ninai ambori botioai ki!”

51 Ainanaya medu aha deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yevoai, ambori mewati

rorafaisi tifai tuti Allai ne wewaifosa etautai ebia we Kaisung Inontarai nei ki.”

2

Yesus niari merehafo weangguri denteng na muniara mandirau na bendari Kana

¹ Rahida boru aha mani, inontarai manei niari muniara mandirau bei na bendari Kana na nu Galilea foi, tuti Yesusi inang niayai na muniarafoi kontai.

² Mano niari muniara foi wenoti Yesusi tuti ne inontarai erariati fosa kontai to muniarafopia.

³ Muniarafoi da pariao mayeai ene anggurifo kai, ainanaya Yesusi inang medu wei deyo, “Ene anggurife kai ampa.”

⁴ Yesusi yoa we inanai deyo, “Aie, we fiani butang weaifa ria yau tonana? Weo wiro rahida we yeinawi mandoni di yau fo kaharai.”

⁵ Manamo Yesusi inang medu we mansarawiri na muniara fosa deyo, “Fifianai aino medurai we mea wa menari kaririai.”

⁶ Babeu wonang watai kefang na nanai,* babeu nanai we ambori esoni mereha soai we eruai ea nayai kariri ene koang Yahudi foi. Babeufo bei mani kia mereha literi piaring rai (100).

⁷ Yesusi medu we mansarawirifosa deyo, “Mesoni babeunea sayefang na mereha.” Ampafe esoniaia sefang na mereha kaririai.

⁸ Ainanaya Yesusi medu wesa deyo, “Into metutu merehawa kuteai meha we mano wenunggamiei we muniaraneia.”

* **2:6** Babeu wape Yahudifosa enariri na kamiei, wiro na kahofa ura kaha.

Ampafe eha merehafo kuteai we mano wenunggamiei we muniara foia,

⁹ tuti inontaraifoi bororuainso kariri merehafo Yesusi yiwanu weanggurifoia nanai, serawera angguri nani na doni ma, manta mansarawirifo saino ewaitawang tera ne. Ainanaya sahara medu we mandirau mangfoi deyo,

¹⁰ “O, siai paria! Na doni kontai, na muniara tonina foi mani, angguri ne bengfo aino etohonaifafong we kaiwasafoi dunung ne, akawuru wori ne beng turura kaha fo ki. Wape nina mani, bohong angguri ne beng ninai watai paria arahi bohonai wefuiuai mandie nina!”

¹¹ Fitantuma nanai Yesusi niari na Kana na nu Galilea foi, wefitantuma reantenang pari na ne fiainawiai fuba niariri foi kiai. Na fitantuma nanai deinawi kariri ne sambewaraio dedai fo tuti ne inontarai erariati fosa eroasoi finanaia.

¹² Mayeai Yesusi da to bendari Kapernaumi ahaweu, inanai, ne tahatuifosa tuti ne inontarai erariati fosa era ruhiai to katai nani aha. Enayai we rahida beiru teai na bendari nani.

Yesusi data kaiwasa etawayangfi na Sempaisi ne Munufoi rorongfo fosa

(Matiusi 21:12-13; Markusi 11:15-17; Lukasi 19:45-46)

¹³ Na rabuang bo Yahudifosa ene rahida fuba Paska foi rerai we etohonsuari fo, Yesusi dautai to Yerusalem aweai.

¹⁴ Na wanai, na Allai ne Munufoi rofongfo, deti inontaraio etawayang sapi, domba tuti romu muntung fosa eminohi etawayang na nanai, kontai mano eriwang doi fosa eminohi eriwang doi na Munu rorongfoi kontai.

15 Ampafe niari wai rarubatai bei, mayeai datasa weru Allai ne Munufoi; mano etawayang andowa fosa tuti ene sapi tuti domba fosa kontai, tuti mano eriwang doi fosa kifasiaya ene doifo to kahofa wowongfo aweu tuti bebari meja eminohi eriwang naya fo.

16 We mano etawayang muntung fosa medu wesa deyo, “Meruai fi metawayanai ninai weru katai nini, wiro menari nehu Dai ne Mununei we katai awayangfi nai fanai.”

17 Ampafe Yesusi ne inontarai erariati fosa earomio kariri kaiwo dotu na Kaiwo Mararebana fo, amani kaiwo Mananu Dauti tuti nabifosa emadufafong kariri fi arahi Yesusi niari fo, amani dotu deyo,

“Yohong we Dai Allai nemu Munuwai wedaya niunung enehurorongnei.”*

18 Mano ewewafoniai we Yahudi fosa etapa Yesusi eteyo, “Todonie enemutituai we nemu mambiri we batasa tonanai? Fitantuma fianai aino boinawiai we amea, we nemu mambiri we nari toninaifa ne?”

19 Ampafe Yesusi yoa wesa deyo, “Metota Sempaisi ne Mununeia wioru, tuti na rahida botoru kawuru mae ibauni aha mesi nariai aha.”

20 Ainanaya Yahudifosa emadu wei eteyo, “Defuina piarua wonang (46) ambori Sempaisi ne Munu nini ebaunia kiai ki, wape boyo bauni na rahida tarai botoru kawuru e?”

21 Wape Sempaisi ne munu Yesusi medu kariri foi mani, mantauni ne taraifoi.

* **2:17** Masmuri 69:9

²² Ampafe na fui, rahida botoru suwi na marareha rorong foi aha ma fo, arahio ne inontarai erariati foşa earomioaifa we finanai medurai kawuru kaririai ampa. Ampefe eroaso fianai aino dotu na Kaiwo Mararebana fo tuti fianai aino Yesusi medura fo.

²³ Rahida beiru teai niayai na bendari Yerusalem na rahida Paska foi nanai, kaiwasa bitoya eroasoi, we ewati fitantuma bitoya niariri fo.

²⁴ Wape Yesusi mantauni wiro yoaso ea kaha, weo deroanso inontarainesa kiai enemirorongfoi fefe.

²⁵ Weo mandoni kontaio wiro medu kariri inontarainesa wei kaha, weo deitawang kariri inontaraine enemirorongfoini fefe.

3

Yesusi medu we Nikodemusi kariri todoni saubaununggamiei riwanai aha

¹ Farisi manei wonong fino Nikodemusi, i mani Yahudi ene Majelisi Agama fo manei dine, amani wenunggamiei kontai na agama Yahudi foi.

² Da diruai we Yesusi ma tuti medu wei deyo, “Dai Rabio Mantaunaune waune, amewaitawanai we wau mani Allai dino demi wau ma ne tuti ro wemantaunau ma. Weo mandoni kontaio wiro niari fitantuma nari nina kaha, Allai weriria wenani fino niari finana fe.”

³ Yesusi yoa deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yevo, mandoni kontai wiro suai tono Allai ne weMananu rorong fo kaha, mae wenani saubaununggamiei riwanai akawuru wo.”

⁴ Ampafe Nikodemusi medu we Yesusi aha deyo, “Nana mani inontarai fiabai kawurua foi saubaununggamieie riwanai ahang rai e? Todoni wori suai to inang enemanabufoi afui we minohi tutiri riwanai aha ki?”

⁵ Manamo Yesusi yoa deyo, “Tarai antu. Imadurai we mea mau yeo, masino inontarai manei saubaununggamieie na mereha baptisi foi tuti na Allai Nuaninufoi kaha mani, wenani wiro suai to Allai ne Mananu rorong fo kaha ki.

⁶ Inontaraine, weinontarai batangfo mani, saubaununggamieie na ne wawafo suru, wape na Sempaisi mani saubaununggamieie weworu na Allai Nuaninufoi.

⁷ Dohonao popuhung we kaiwo imadurai yeo, ‘Todoni kontaio metaubau menumikamieie riwanai ahangfo,’ fanai.

⁸ Wanangnei siaya to katai doni deyo defai wea fo tuti taramuo we nukuayafo, wape wiro boitawang siayai na doni ma fo kaha tuti siayai to doni fo kaha. Mano saubaununggamieie na Allai Nuaninufoi tonanai kontai, todoni saubaununggamieia weworu tonana fo tawaitawana kaha, nanai na Allai Nuaninufoi terai.”

⁹ Ainanaya Nikodemusi medu we Yesusi aha deyo, “Finanai kawariai todoni rai?”

¹⁰ Ampafe Yesusi yoa wei aha deyo, “Wau mani mantaunau Israeli di wau, wape todoni fino boitawang finana kahai nina?

¹¹ Tarai antu! Imadurai we mea mau yeo, amemadu kariri fianai aino amewaitawana fo, tuti ametairiri kariri fianai aino amewati teri fo,

wape wiro meroaso fi amemadurai tonana fo kaha.

¹² Yeiriri kariri finunei we mea, wape meroassoa kahai. Nana mani, yeiriri kariri fi na rorafaisi we mea fo, meroasoai todoni ki?

¹³ Weo wiro inontaraine manei dautai to rorafaisi kaha, manta mano ibiari na rorafaisi meu ne yau, amani Kaisung Inontarai ne yau.

¹⁴ Tuti ne tarai kariri fafongfa Musai yuai tawai tembaga foia dedai na katai wekamamiei fo ambori mano tawai ehirisa nanisa etarang,* tonanai kontai Kaisung Inontarai nei todoni kontaio ruaisi dedai,

¹⁵ ambori mandoni kontaio yoasoi mani sobu numainufo.

¹⁶ Weo Allai enewawu nunei fuba paria, doni dohongno ne Kaisung Mansiari foi, ambori mandoni dino yoasoi mani wiro wioru kaha, mae sobuo numainufo.

¹⁷ Weo Allai demi ne Kaisungfoi meufo wiro we kiutu kaiwo kariri nunei kaha, mae we feriri nunei na I.

¹⁸ Mandoni dino yoasoi mani wiro sodai ai-boifo kaha, mae mandoni dino yoasoi kaha mani, wenani aiboi sobua fo mani Allai kiutuai kariri ampa, weo wiro yoaso ne Kaisung Mansiari foi kaha fefe.

¹⁹ Weyoasoa kahai nani, fi dapai we sobu ai-boifo ainina: Sambewarafoi da kawuru to nunei ma ne, wape inontaraine etohong we mamantiti rorong fo sewa weru Sambewarafoi, weo enari ne karirafo fefe.

* ^{3:14} Bilangan 21:4-9

20 Weo mandoni kontai andino niari ne karirafo mani, enerireu Sambewarafo, tuti wenani miaya we da to Sambewarafo kaha, weo mitai ne karira niari nanai kawariai ati para rai fefe.

21 Wape mandoni dino niari kariri ne wetaraifo mani da to Sambewarafo, ambori wati parai we fianai aino niari nanai niari na Allai.”

Yohanesi medu kariri Yesusi we ne inontarai erariati fosa

22 Mayeai Yesusi da tuti ne inontarai erariati fosa na bendari Yerusalem to boriai awa enayai tourai na nu Yudea foi nani, tuti ewebaptisi kaiwasao eteyo erariati fosa na nanai.

23 Mae Yohanesi kontai webaptisi kaiwasa na Ainonni kefang we Salimi, weo mereha bitoya na nana fefe. Inontarai era weia we webaptisia nayai,

24 weo rabuang bonani wiro etafu Yohanesia wiatai na aitamu rorong foi kaharai.

25 Rahida bei Yohanesi ne inontarai erariati fosa tuti inontarai Yahudi manei esawasa kariri todoni koangno eruairurangsaraemararebanafa kariri agama Yahudi fo.

26 Ainanaya era we Yohanesia tuti emadu wei eteyo, “Dai Rabio Mantaunaune waune, inontarai mano raminde doa ria wau na waya Yardeni eneung dowarua foi tuti boinawi kariri nani, ninaifa mani webaptisi kontai tuti kaiwasanei kiai era wei pampang.”

27 Yohanesi yoa wesa deyo, “Inontarai manei sobu mambiriufefai we niari fieai mani, nanai na Allai na rorafaisi teraifa.

28 Mantaung mea metaramioai ampa weo, raminde imadu yevo, 'Yau mani Mananu Mampariri nei di yau kaha, manta inontaraio Allai demi yau we ira foni foi di yau.'

29 Mandirau wiwing foi mani, mandirau mang foi dino neni ne. Mandirau mang foi ne maniwowirio weririati foi mani doa demang wei, tuti tarao medu mani, firaise paria we tarao raofuifoi. Nahu tarai toyari ne maniworiri nani ampare yau kontai ifaraise tonanai, tuti ninaia mani ifaraisefo fuba pari ampa weo inontarai efau era weia fefe.

30 Andino todoni kontaio fiabai wewonong aha, tuti yau mani ambori iweinontarai katui tuti iwe-wonohu ahang kaha.

31 Yesusi, mano da na dadaifo meu amani na rorafaisi meu mani, dedai sewa fifiani kontai. Mano da na nunei mani, inontarai nunei dine, tuti ne kaiwo medura fo dotu kariri fi nunei terai. Mano biari na rorafaisi meu mani ne yai sewa fi nunei kiai.

32 Wenani meduairai kariri fianai aino deti teri fo tuti taraoa fo, wape mane iwiyo yoaso kaiwo medura fo kaha.

33 Mae mandoni dino tarao kaiwo medura fo tuti yoasoa mani, wenani yoa weai we Allai mani wetarai.

34 Weo Mano Allai demi mani, wenani dino deiriri Allai ne Kaiwofo ne, weo Allai dohong Nuaninufoi weia iwiyo werea na ea kaha.

35 Dai enewawu ne Kaisungfoi tuti dohong fi kiai tono warang rorong fo ampa.

36 Mandoni dino yoaso Kaisung nani mani, ambori sobu Waidani tuti minohi wenumainu. Wape mandoni dino deiaya Kaisungfoi mani, wenani

sobu numainufo kaha, mae Allai ne kesou fuba fo nayai worui pampang we fitawafa.”

4

Yesusi medu ria wiwing Samaria manei

¹ Farisifosa etaramioai we Yesusi sobu inontarai erariati bitoya tuti webaptisia weru Yohanesi.

² (Wape Yesusi mantauni webaptisi kaha, mae ne inontarai erariati fosaino ewebaptisi ne.)

³ Ampafe Yesusi deitawanai we Farisifosa etaramio finanafo, da weru nu Yudea foi daraberahi to nu Galilea foi aha.

⁴ Na ne rang rorong da to nu Galilea foi nani, da riria nu Samaria foi.

⁵ Ainanaya Yesusi da wa sobu bendari bei wonong fino Sikhari, katai nani kefang we kataifafongfa Yakupi dohoni we antung Yusupi foi.

⁶ Yakupi ne kamirei mereha sirai foi wiatai na katai nani. Yesusi aweng tafa paria we era waroi fefe, ampafe da wa minohi na merehafoi dereumfo. Rabuang bonani rahida rabuang, tarahio araha ureng suraya boru rai.

⁷⁻⁸ Yesusi ne inontarai erariati fosa era pari to bendarifoia we ewori fiang.

Mayeai wiwing Samaria manei da ma we dutu mereha na mereha Yakupi sirai foi. Yesus medu wei deyo, “Bohong merehafeai we yau we yuning.”

⁹ Wiwing Samaria foi pepuhung tuti yoa wei deyo, “Dai wau mani inontarai Yahudi di wau mae, todoni fino butang inontarai Samaria ne yau, we mereha ninai?” (Weo inontarai Yahudi nesa wiro efaraao inontarai Samaria nesa kaha.)

¹⁰ Manamo Yesusi yoa wei deyo, “Masino boitawang fianai aino Allai dohona fo tuti mandoni dino dutang wau we bohong mereka we dunung nina mani, ambori butani we mereka ki tuti i ambori dohong mereka darang fo we wau ki.”

¹¹ Ampafe wiwingfoi medu wei deyo, “Daie! Nemu pari fi utu mereka nai, tuti kamirei mereka nei berorong paria. Na doni wobu mereka darang fo nanai?

¹² Dai wau mani wiros fobai sewa amene werengno Yakupi e? Andi dohong kamirei mereka nini we amea tuti mantauni kia mereka we dunung nai, i kontai ne arikangfosa tuti ne fiahungfosa. Mae boyo fobai sewa Yakupi todoni e?”

¹³ Yesusi yoa wei deyo, “Mandoni kontai, mano dunung mereka nini, rahanang tataha aha ki.

¹⁴ Wape mandoni dino dunung mereka ambori yohonai wei fo mani, wiros rahanang tataha na eai ahang kaha. Mae mereka yohonai nanai, ambori wemereha ureng deda sabi pampang we numainufo.”

¹⁵ Ampafe wiwingfoi medu wei deyo, “Daie, bohong mereka nanai we yau, ambori rahukanang tataha ahang fanai, tuti wiros ira to ninai pampang aha ma we yutu mereka ahang kaha.”

¹⁶ Ainanaya Yesusi medu wei aha deyo, “Roa wahu wamuai, kari murarabera muru toninai ma.”

¹⁷ Manamo wiwingfoi yoa wei deyo, “Yau mani nehu pari mang.” Ampafe Yesusi medu wei deyo, “Kaiwo modura kariri nemu pari mangwa mani tarai,

18 weo rau mang ringna fininai, tuti mangno minohi ria wau nani mani wiro nemu mang dine kaha. Na fininai, modu tarai nei.”

19 Ainanaya wiwingfoi medu deyo, “Daie! Nina mani kasau we yau ampa we wau mani nabi di wau!

20 Inontarai Samaria ne amea, amene wereng-fosa esomi we Allai na uai nini, wape Yahudiwa mea meteyo, inontarai tasomi we Allai mani na Yerusalem terai.”

21 Yesusi medu aha deyo, “Roaso yau, we rahidafo ambori da ma ki, we inontaraine mesomi we Dai fo wiro na uai nini kaha, tuti wiro na Yerusalem kaha.

22 Inontarai Samaria ne mea mesomi we fi wiro metaroansoa kaha foi, wape Yahudine amea mani amesomi we mano ametaroansoi foi, weo Allai dererai we neo faririfo da na inontarai Yahudi ne amea.

23 Wape rahidafo ambori da ma ki, tuti da kawuru ma ne, weo mano tarai esomi we Dai Allai esomi na Nuaninu Mirarebana foi tuti esomi na mai. Weo inontarai esomi wei tonana fosaino Dai dawi weai tonanai.

24 Weo Allai mani Nuaninu dine, tuti mandoni kontaio somi wei mani, somi na Allai Nuaninufoi ne mambiriufo tuti somi na tarai wei.”

25 Wiwingfoi medu wei deyo, “Iwaitawanai we Mananu Mamparirio ahui we Kristusi foi ambori da ma ki. Da ma mani ambori deikariri kariri finini kiai kaririai we amea ki.”

26 Yesusi medu deyo, “Mano boyoi nini mani, Yaune, mano yo imadu ria wau nina!”

27 Na kutu nanai Yesusi ne inontaraifosa etaraberasa na bendarifofi ma. Epapuhung paria

we ewati Yesusi medu ria wiwingfoi fo, wape na ea manei wiro dutang bera wiwingfoi deyo, “Fianai aino butani wea fo.” Ete etutangbera Yesusi eteyo, “We fiani modu ria wiwingfoi.”

²⁸ Ampafe wiwingfoi sawingno babeu kiari foi wiatai mae mito to bendarifoia deikaririai we inontarai na nana fosa,

²⁹ medu deyo, “Mera ma mewati inontaraio deikaririai we yau kariri fi kiaio raminde inariri foi. Tarahio i mani Mananu Mampariri foi dine fe.”

³⁰ Ampafe inontaraifosa era weru bendarifoi to boriei we Yesusia.

³¹ Na siari nanai kontai Yesusi ne inontarai erariati fosa etutani we etampi, eteyo, “Dai Rabio Mantaunaune waune, bampi.”

³² Manamo yo wesa deyo, “Nehu fiangfea ne, fiang nanai wiro mewaitawana kaha.”

³³ Ampafe ne inontaraifosa etutang waweresa eteyo, “Manei kia fiangfeai wei ma re?”

³⁴ Ainanaya Yesusi medu deyo, “Nehu fiangne mani yohong kariri fianai aino mano demi yau foi dawi wea fo, tuti inari kariri fio demi yau we inari foa kai.

³⁵ Memadu meteyo, embai boa aha mani rahida we tateting fitatanangfo. Wape imadu we mea mau yeyo, mewati wari katai metoari naya wa tuti mewati to romifo, fitantanangfi bioangna kiai ampa tuti meineng we metetini ampa.

³⁶ Na ninaifa kontaio mano eteting fi fosa esobu ene fiembaitafo, tuti efanduhi fi etetinai nanai we esobu numainufo. Ampafe mano eteting fi fosa tuti mano anta etanang fosa efaraise ruhiae.

³⁷ Weo na fi toninane wetarai kariri kaiwo neta weai ninai amani, ‘Manei sanang fi tuti manei siai andino detinai.’

³⁸ Yemi mea mera we meteting fio wiro metanang kaha fo, inontarai siai ansaino etanang tuti erurai nai, tuti mera wa we metetingno fi wetarai nanoene fi eru fo nanai.”

³⁹ Inontarai Samaria bitoya na bendarifoi eroaso Yesusi, weo kaiwo wiwingfoi medurai fa deyo, “Fianai aino raminde nanai inaria fo, inontarai nini deisaha kaririaia kai beyari.”

⁴⁰ Ampafe inontarai Samaria fosa era wa esobu Yesusi nanai, etutani we niayai na nanai riasa, ampafe Yesusi niayai na nanai rahida boru.

⁴¹ Kaiwasa bitoya aha eroasoai we etarami te Yesusi mantauni ne kaiwo aunau medurai wesa fo fefe.

⁴² Tuti emadu we wiwingfoi eteyo, “Ninaia mani ameroasoai ampa, wape wiro we kaiwo modurai we amea fo tera kaha, mae we mantaung amea ametarami terai we medufo tuti amewaitawanai we inontarai nani mani tarai Mananuo feriri nunei dine.”

Yesusi niari inontarai fuba yufi na munu mananu foi ne arikangfoi denteng

(Matiusi 8:5-13; Lukasi 7:1-10)

⁴³ Yesusi ne rahida boru na Samariara nanai, mayeai da pari to nu Galilea foi aha.

⁴⁴ Weo mantauni raminde medurai kawuru ampa deyo, “Nabi manei na ne katai saubaunung nai foi, ne inontaraifosa wiro etatori kaha.”

⁴⁵ Ampafe na rahida da wa sobu nu Galilea foi nanai, inontarai na wana fosa etamang wei na enemirorong mirising, weo ewati te fitantuma

fuba raminde niariri kiai na bendari Yerusalem
na rahida fuba Paska foi fo weo ea kontai anta era
to wanai we etohonsua rahidafoi nai fefe.

⁴⁶ Ampafe da paria sobu Kana na nu Galilea foi
aha, kataio raminde niari merehafoia weangguri
denteng pari fo. Na bendarifoi inontarai fuba
na munu mananu foi manei, ne arikangfoi meni-
nang na bendari Kapernaumi.

⁴⁷ Taraoai we Yesusi da na nu Yudea foi to
Galilea foi ma nanai, da wei tuti dutani paria
we da riatio niari ne arikangfoia denteng, weo
meninangna adareti mireha fefe.

⁴⁸ Ampafe Yesusi medu we inontaraifoi aha
deyo, “Todoni e? Masino mewati fitantumafea tuti
fiainawiaifea kaha mani, wiro meroasoai na ea
kaha nina.”

⁴⁹ Wape inontarai fuba foi medu we Yesusi deyo,
“Daie, ro na nehu arikangfi wiro mireha kahai
wanaia.”

⁵⁰ Yesusi medu wei aha deyo, “Roa, nemu
arikangfoi darang ki.”

Inontaraifoi yoaso Yesusi ne kaiwofo, ainanaya
da wa.

⁵¹ Na rang rabuang, ne mangfatafosa era weuwi
ma eteisaharai wei eteyo, “Daie, nemu arikangfoi
darang fo.”

⁵² Ainanaya dutang berasa deyo, “Araha ureng
beiru mani denteng?” Eroa wei eteyo, “Raminde-
nafa, tarahio araha ureng boyari rahida rabuang
mani ne tarai meninggapoi denunangfo niai.”

⁵³ Ainanaya inontaraifoi arooaifa we na araha
ureng bonani dino Yesusi medu wei deyo, “Nemu
arikangfoi darang ki.” Ampafe i tuti ne munu
rorong foi sentenang eroaso Yesusi.

⁵⁴ Finana mani, fitantuma weberuo Yesusi niari na nu Galilea foi na rabuang bo daraberahi na nu Yudea foi ma fo ainana.

5

Yesusi niari inontarai manei denteng na rahida Sabati foi, na Kuru Betesda

¹ Webeiru teai aha mani, rahida fuba Yahudi bei, ampare Yesusi da to bendari Yerusalem awiai.

² Na Yerusalem kefang we kataio wonong *Rahutu Domba foi*, na nanai kuru mereha fiabai bei, na kaiwo Iberani mani wonong fino Betesda. Na rurang kuru mereha Betesda nani ne refongforing.

³ Inontarai emaninang bitoya ewatai na munu refong nanai, manea euremifafa, manea era esoberasa, tuti manea kontai efaya. [Inontarai nanisa kiai ewatai etamang we mereha na kurufoi wedohifo.

⁴ Weo wea mani Sempaisi ne wewai manei biari na rorafaisi to kurufoi meu we nihing merehafoi. Tuti inontarai meninang mano saukaha merehafoi reantenang mani, ne maninangfoi niai weruri, maninang sodoni fei kontai ki.]*

⁵ Na katai nani, mang manei meninangfo defuina piareia sura suraya indeatoru ampa (38).

⁶ Yesusi detioi we wiatai na nanafo, tuti deitawanai we meninang tonana fo waroi ampa, ampare dutang berahi deyo, “Boyo bonteng ne?”

* **5:4** Kaiwo na tanda [...] toninai wiro obuai na kaiwo asli ete reantenang pari fo kaha.

⁷ Inontarai meninang foi yoa wei deyo, “Daie, wiro manei minohi kefang na ninai we merehanei dohi mani, su yau to kurufoi aweu kaha. Tuti irurai we isawaya to kurufoia, wape manei nefafong kawurua saukaharia.”

⁸ Yesusi medu wei aha deyo, “Boabari wau ruai nemu andaungwai tuti roa.”

⁹ Na kutu nanai kontaio inontaraifoi denteng tuti yuai ne andaungfoi tuti da.

Wape rahida bonani mani, rahida Sabati dine.

¹⁰ Ampafe mano ewenunggamiei we Yahudi fosa emadu we mano arahi denteng nani eteyo, “Rahida nini mani rahida Sabati dine. Tonana mani kariri hukumi na tane agamane mani wodua nemu andaungwai ro fanai.”

¹¹ Manamo inontaraifoi yoa wesa deyo, “Mano anta niari yau yenteng foi, andino medu we yau deyo, ‘Ruai nemu andaungwai tuti ro.’ ”

¹² Ampafe etutang berahi eteyo, “Mano demi wau ruai nemu andaungwai tuti ro nani mani, mandoni dine?”

¹³ Manamo inontarai dentengna nani wiro deitawang mandoni dino niariri denteng tonanafo kaha, weo Yesusi fiononami na kaiwasa bitoya foia fefe.

¹⁴ Waroi aha kaha mae Yesusi sobu inontaraifoi na Sempaisi ne Munufoi rorongfo aha tuti medu wei deyo, “Ninaia mani bonteng ampa, ampafe wiro nari sasari ahang fanai, ambori wiro wodai ne karira pari sewa fo ahang kaha.”

¹⁵ Ainanaya inontaraifoi da wa deikaririai we mano ewenunggamiei we Yahudi fosa, we Yesusi dino niariri denteng tonana ne.

16 Tuti na tonanane wedaya mano ewenunggamiei we Yahudi fosa erurai we enari kanggani Yesusi, weo niari fi tonana fo na rahida Sabatifo fefe.

17 Wape Yesusi medu wesa deyo, “Nehu Dai yufi paria sobu ninai, tuti yau kontai irufi kontai.”

18 Yesusi ne kaiwo medurai nanai wedayasa erurai mambiri aha we emuni. Enari tonanafo wiros we dohong sara fi dotu na Hukumi Musai soi fo [hukumi na ene agamafo] kariri rahida Sabatifo tera fo kaha, wape kontai we medu deyo Allai mani tamang dine fo, weo na tonanane yuaisi we ne tarai kariri Allai.

Yesusi medu kariri ne mambiri ufo

19 Nanai wedaya Yesusi yoa wesa medu toninai deyo, “Tarai antu, imadurai we mea mau yeyo, Kaisungfoi wiros biriu we niari fieai na mantauni kaha, mae fio detioai ria Tamanai we niari fo fine. Weo fianai aino Tamang niari fo, finanai kontai aino Kaisungfoi niari ne.”

20 Weo Tamang enewawu ne Kaisungfoi tuti deinawi fi fuba mantauni niariri foi wei kiai. Tuti Tamanai kontai ambori deinawi fi niario fuba sewa weru ne nanaifa fo wei aha ki, nanai wedaya mea mepapuhung pari aha.

21 Weo kariri Dai we duwi inontarai emarareha fosa tuti dohonsa etarang ahang fo, tonanai kontai we Kaisungfoi, mandoni dino eneoil we duwiri aha darang ahang fo ambori niariri darang tonanai ki.

22 Dai wiros kiutu kaiwo kariri inontarai maneikaha, mae mambiri we kutu kaiwo kariri inontarai tonanafo dohonai we Kaisungfoi ampa,

23 ambori kaiwasanei kiai esomi we Kaisungfoi kariri esomi we Daifo. Mandoni dino somi we Kaisungfoi kaha mani, wiro somi we Dai mano demi Kaisungfoi da ma foi kaha.

24 Tarai antu, imadurai we mea mau yeyo, mandoni dino tarao nehu kaiwone tuti yoaso Mano demi yau foi mani, sobu numainufo ampa tuti wiro sodai aiboifo konta kaha, weo wenani tiwera weru mararehafoi to arangfo ampa.

25 Tarai antu, imadurai we mea mau yeyo, rahidafo ambori da ma ki, tuti da kawuru ma ne, we inontarai emarareha fosa ambori etarami Allai ne Kaisungfoi raofuifoi. Tuti mano etaramioi fosa ambori etarang ki.

26 Weo Dai mantauni mani arangfoi weneung nai, tonanai kontai we I ambori dohongno mambiriu dohong arangfo nani we ne Kaisungfoi, am-pafe arangfoi weneung nai kontai.

27 Tuti dohong mambiriu kontai we ne Kaisungfoi we kiutu kaiwo, we I mani Kaisung Inontarai foi dine.

28 Wiro mepapuhung we fi metaramioai nina fanai, weo rahidafo ambori da ma ki, inontarai emararehara fosa kiai ambori etarami raofuifoi,

29 tuti era to boraii weru ene fafo rorong fo, mano enari ne bengfo ambori etoabarisa we etarang we numainufo, wape mano enari ne karira fosa, ambori etoabarisa we esobu aiboifo.”

Yesusi medu kariri fi kiaio deinawi kariri Ifo

30 “Yau mani wiro iwemambiriu we inari fieaifa na mantaung yau nehu awiafo kaha. Ikutu kaiwo kariri fianai aino tarahuai na Allai fo. Tuti fianai aino ikutuai tonana fo mai, weo wiro yohong we

ikutu kaiwo kariri nehu awiafo kaha, mae kariri Dai mano demi yau foi ne awiafo.

³¹ Masino mantaung yau yeiririai yeisaharai we Allai andino demi yau ma ne, fi imaduairai nanai wiro wefiea kaha.

³² Wape inontarai siai manei dino meduairai kariri yau ne, tuti iwaitawanai we fi medurai kariri yau nanai wetarai.

³³ Metemi inontarai we Yohanesia we etutang berahi tuti meduairai kariri ne wetaraifo.

³⁴ Fi medurai tonana ne, wiro isera we yeyo inontarai emaduairai kariri yau kaha, wape we ambori meroaso ne kaiwofo ambori mesobu faririfo.

³⁵ Yohanesi nini ne tarai kariri padamarangno denggararu tuti sambewarai. Tuti mefaraise menayai na sambewarai nani tourai fa.

³⁶ Wape fiainawiai kariri yau ne fuba sewa Yohanesi medura fo, amani fi kiaio Dai dohonai we yau we ambori inari kariria ne. Finanai kontai aino inari ninai, tuti finanai wefiainawiai kariri yau we Dai demi yau.

³⁷ Tuti Dai mano demi yau nei, andino meduairai kariri yau ne. Wiro metarami raofuifoi na ea kaha rai, urengfo terai kontaio wiro mewatioai na ea kaha rai,

³⁸ tuti ne Kaiwofo wiro metanamai na mene-mirorongwai kaha, weo mano demi ma nini mani, wiro meroasoi kaha fefe.

³⁹ Merurai paria we metato Kaiwo Mararebana fo we ambori mewaitawanai na mai, weo mewaitarahio mesobu numainufo na Kaiwo nanai. Tuti Kaiwo Mararebanai nani medu deinawi kariri yau tonanai ki,

40 wape wiro memaya we mera we yau ma we mesobu arangfo kaha.

41 Yau mani wiro isera we inontaraine mefiai yau kaha.

42 Weo mea mani yeroanso mea, iwaitawanai we wiro menemiwawu Allai na menemirorong-wai kaha.

43 Ira kawuru ma ne na Dai wonongfo ampa, tuti wiro metamang we yau kaha. Wape inontarai siai manei da na mantauni wonongfo ma mani, wenani metamang wei na mai.

44 Ampafe masino meparaise we mantaung mea mefiai bera mea, mae wiro mesera we Allai mano Mansiri foi we fiai mea kaha, nana mani ambori meroasoai todoni?

45 Wape dohonao mewaitarahio yauno ambori yinggai mea na Dai arongreafo fe. Mae mano ambori dinggai mea mani Musai, mano mene-mitawani foi.

46 Weo masino meroaso Musai tarai mani, todoni kontaio meroaso yau konta rai. Weo fianai aino Musai soi fo mani soi kariri yau.

47 Wape masino meroaso fianai aino Musai soi fo kaha mani, todoni meroaso nehu kaiwo imaduraifa ne ki?"

6

Yesusi dohong inontarai ewepiaura wering wering (5.000) etampi

(Matiusi 14:13-21; Markusi 6:32-44; Lukasi 9:10-17)

1 Mayeai Yesusi da to ruru Galilea foi eneung dowaruai, amani ruruo esahui we Rawanangno Tiberiasi foi.

² Kaiwasa bitoya paria na katai nani era riat, weo ewati fitantuma bitoyao Yesusi niariri foi, amani niari inontarai emaninang fosara ebeng fo.

³ Yesusi dautai to wiwoifoi ayai minohi na nanaria ne inontarai erariati fosa.

⁴ Rabuang bonani mani rerai we rahida fuba Yahudi fosa esahui we rahida Paska foi.

⁵ Yesusi fioai ureng deti wari katai doa nai foi tonanaia fo, deti kaiwasa bitoya paria era wei ma. Ampafe medu we Pilipusi deyo, “Tawori fiangfeai na doni we tatohong inontarai fuba nini kiai dampi ne?”

⁶ (Yesusi medu tonanafo we titua kariri Pilipusi ne yoasoaf, weo Yesusi mantauni deitawang fianai aino ambori niari fo ampa.)

⁷ Pilipusi yoa wei aha deyo, “Roti ne harga doi dinari* piaring weberu (200) kontaio wiro demoya inontarai fuba ninisa kaha, masino ene we marirahi kontai ki.”

⁸ Yesusi ne inontarai erariati fo manei wonong fino Andareasi, i mani Simon Petrusi ne tahatuifoi dine, medu we Yesusi deyo,

⁹ “Kaisung manei na ninaifa ne, ne roti ring tuti diang mandu ne. Wape kutu tonanane we fiani rai we kaiwasa fuba tonina fine?”

¹⁰ Yesusi medu deyo, “Metemi kaiwasawai minohi.” Katai nani weninoi ampafe kaiwasafoi minohi na kahofa nuwowongfo, kaiwasa nani titou mangfosa tera mani ewepiaura wering wering (5.000).

* **6:7** 200 dinari mani, mai toyari manei ne fiembaitai yufi we embai indeatoru fo.

¹¹ Ainanaya Yesusi kia rotifo ma dutang tutirai we Allai, dohong mahikai wei, ainanaya fioabau rotifo tuti detorai we kaiwasa bitoya foi. Niari tonanai kontai we diangfo tuti dohonsa etampi pariao emamosi paria.

¹² Kaiwasafai dampia memosi beyari tonanaia, Yesusi medu we ne inontarai erariati fosa deyo, “Mefanduhi fiang sea wai, dohonao wea watai funoma fe.”

¹³ Ainanaya efanduhi ne searifo na roti ring etani nani mani, bayai fuba suraya boru sefang.

¹⁴ Rabuang bo kaiwasa bitoya foi deti fitantuma Yesusi niariri tonana foi nanai emadu eteyo, “Tarai inontarai nini mani, Nabio taenemita wani we da to nunei ma fi dine!”

¹⁵ Yesusi deitawanai we kaiwasafai da ma we etanggoari we eruaisi we mananu wesa, ampafe kidori ne taraifoi werusa to uaifoi aha.

Yesusi da na mereha wowongfo na rurufoi

(Matiusi 14:22-33; Markusi 6:45-52)

¹⁶ Dirua mani ne mano erariati fosa ebiari to rurufoi aweu,

¹⁷ tuti etauo wafeai etafai wanambafoi to Kaper-naumia. Dirufoi waroi ampa wape Yesusi wiros da wesa ma kaharai.

¹⁸ Etafai tonanai mayeai dobarafoi bia na rurufoi wedaya rurufoi weandeisa paria.

¹⁹ Ewo touraia meirabuang, tarahio kiro ring ete wonang teai weru reifo tonanai, mayeai ewati Yesusi da na ai wowongfo wesa to ene wafoia. Ewatioi nanai ematai paria.

²⁰ Wape Yesusi medu wesa deyo, “Mematai fanai, yaune!”

²¹ Ainanaya na enemirorong mirising etamang wei we dautai to ene wafoi, tuti na tatofang nanai kontai ene wafoi fong suba katai etafai wei foia.

Kaiwasa bitoya esera we Yesusi

²² Kameaia mani, kaiwasa bitoyao niayai na ruru eneung doweroi foi nani, ewatioai we wafeai na nanai konta kaha, mae wa rowoyario anta inontarai ewesuraya mandu fosa etaoui foi terai, tuti ewaitawanai we Yesusi wirow dautai riasa kaha, mae titou ne inontarai ewesuraya mandu fosa terai. Ampafe enemitituaitai paria.

²³ Mayeai wa roweiru teai dafai na bendari Tiberiasi kefang to katai ramindenafa Seng Yesusi dohong mahikai we Allai we rotifo tuti dohonaia kaiwasa bitoya foi etangfo.

²⁴ Rabuang bo kaiwasa bitoya foi ewatioai we Yesusi tuti ne inontarai erariati fosa enayai na nana kaha fo, ea kontai etautaio wa anta dafai ma nanai tuti etafai to bendari Kapernaumi we esera we Yesusi nayai.

Yesusi mani rotio wedaya kaiwasa etarang we fitawafa dine

²⁵ Na kutu kaiwasa bitoya foi esobu Yesusi na ruru eneung doweroi fo nanai, etutang berahi eteyo, “Dai Rabio Mantaunaune waune, araha ureng beiru wobu katai nini?”

²⁶ Yesusi yoa wesa deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yevo, mesera we yaune wirow we metafu fitantuma inari fo na mai kaha, wape we yohong mea metampia memamosia fo.

²⁷ Dohonao merufi we mesobu fiangno ambori kai tuti karira fo fanai, mae merufi we fiangno

watai we fitawafa fo tuti dohong mea mesobu nūmainufo. Fiang nanai ambori Kaisung Inontarai nei dohonai we mea ki. Weo I mani, Dai Allai yuaisi we sobu ne mambiriufo tuti na tonanane deinawiai we yoa wei paria.”

²⁸ Ainanaya etutang berahi eteyo, “Amenari fi-anī ambori ameru fio Allai dawi wea fo tonana ne?”

²⁹ Yesusi yoa wesa deyo, “Fi Allai dawiai we meru ne mani, meroaso mano Allai demi ma nei.”

³⁰ Ampafe eroa wei aha eteyo, “Tonana mani fitantuma fiani aino bohonaifa we fiainawiai we amea ambori amewatioai tuti ameroaso wau ne? Fianai aino nari ne?

³¹ Bohongno flang we amea, amani fiang man-nao amene werengfosafafongfa etang na katai wekamamiei minano fo. Kariri kaiwo dotu kariri Musai fo deyo,

‘Dohongno roti na rorafaisi we etani.’*”

³² Ainanaya Yesusi yoa wesa aha deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, wiro Musai dino dohong roti na rorafaisi we meafo kaha, mae Dai andino dohong rotio tarai fo na rorafaisi meu ne.

³³ Weo Allai ne rotifo mani, rotio biari na rorafaisi meu fine tuti dohong arangfo we nunei.”

³⁴ Etaramio Yesusi medu tonanafo, etutani aha eteyo, “Dai Mantaunaune waune, bohongno roti nanai we amea pampang.”

³⁵ Ampafe Yesusi medu wesa deyo, “Yauno iwerotio dohong inontaraine mea metarang ne. Mandoni kontai andino da we yau ma mani wiro wewisi ahang kahai we fitawafa, tuti mandoni

* **6:31** Keluaran 16:4, 15; Masmuri 78:24

kontai andino yoaso yau mani, wiro arongtataha na weai ahang kaha.

³⁶ Wape toyari anta yeisaharai we meara nanai, mewati yau kawuru ampa, tonanai ki mae meroasoa kaha ne rai.

³⁷ Kaiwasa fuba Dai dohonsa we yaua fosa ambori era we yau ma ki. Tuti mandoni kontaio andino da we yau ma fo, wiro ikabioi kaha.

³⁸ Weo ibiari na rorafaisi meu ne wiro we yohong kariri nehu awiane kaha, mae we yohong kariri mano demi yau foi, amani Allai, ne awiafo.

³⁹ Tuti mano demi yau foi ne awiafo ainina: ambori na kaiwasa fuba dohonsa we yau ma nanisa, manei wiro wioru fanai, wape ambori yuwisara esuwi aha na Rahida Wefuiai pari foi.

⁴⁰ Weo Dai ne dawiafo ainina, amani ambori mandoni kontai andino deti Kaisungfoi tuti yoasoi mani, sobu numainufo tuti ambori yuwiri aha na Rahida Wefuiai pari foi.”

⁴¹ Inontarai Yahudi fosa ehutu Yesusi na enemirorong, weo medu deyo, “Yau mani rotio ibiari na rorafaisi meu di yau fo.”

⁴² Ampafe emadu eteyo, “Tofino? Mano medu nini mani Yesusio Yusupi antungfoi dine mae, inang tamang suru mani tataroanso suru ampa? Todoni fino medu deyo i mani roti biari na rorafaisi meu dine nina?”

⁴³ Ainanaya Yesusi medu wesa deyo, “Mehutu yau fanai.

⁴⁴ Mandoni kontaio wiro wemambiriw we da we yau ma kaha, mae Dai, mano demi yau ma foi, kia wenani we yau ma reto, tuti mandoni dino da ma mani, ambori yuwiria suwi na Rahida Wefuiai

pari foi ki.

⁴⁵ Na kaiwo nabifosa esoi fo dotu tonina:

‘Tuti ea kiai ambori Allai deunausa ki.’*

Mandoni kontaio taraoai tuti sobu aunaufu ria Dai fo, da we yau ma.

⁴⁶ Na tonanafo wiro deinawiai we manei deti Dai kawuru ampa kaha. Weo manei wiro deti Dai kahaia, manta mano da na Allai ma foi terai, andino deti Dai ne.

⁴⁷ Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, mandoni dino yoaso yau mani, sobu numainufo.

⁴⁸ Yau mani rotio dohong inontarai etarang foi di yau.

⁴⁹ Mene werengfosafafongfa etangno manafou na katai wekamamiei minano foi mae emarareha ampa.

⁵⁰ Wape rotio biari na rorafaisi meu ne andinini, tuti mandoni dino dangno roti nini mani, wenani wiro mireha kaha.

⁵¹ Yauno roti darangno biari na rorafaisi meu ne, amani rotio dohong arang foi. Mandoni dino dang roti nini mani ambori minohi we numainu. Roti nini mani nehu tarainei dine, tuti nehu tarainei, yohoni ki, ambori inontarainesa na nunei etarang.”

⁵² Inontarai Yahudi fosa etaramio Yesusi medu tonanafo, esawa waweresa tuti emadu eteyo, “Todoni fino inontarai nini deyo dohong ne taraifoi we tata we tatani nina?”

⁵³ Ainanaya Yesusi medu wesa deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, masino wiro metang Kaisung Inontarai nei ne taraifoi tuti

* ^{6:45} Yesayai 54:13

metunung ne rikafoi kaha mani, wiro metarang tarai kaha.

⁵⁴ Inontarai mano dang nehu tarainei tuti dunung nehu rikanei mani darang we numainu tuti ambori yuwiri na Rahida Wefuia foi ki.

⁵⁵ Weo nehu tarainei mani tarai fiang fine, tuti nehu rikanei mani tarai fiunung fine.

⁵⁶ Inontarai mano dang nehu tarainei tuti dunung nehu rikanei mani, weboyari ria yau pampang, tuti yau kontai iweboyari riati.

⁵⁷ Toyari Dai mano darang we fitawafa nani, demi yau, tuti yau kontai iminohi yarang na I, tonanai kontai we mano dang nehu tarainei, ambori na yau minohi darang.

⁵⁸ Roti biari na rorafaisi meu foi dinani, wiro roti kariri mene werengfosafafongfa etani foi tuti emararehafo kaha. Mandoni dino dang roti nini mani ambori minohi darang we fitawafa.”

⁵⁹ Finanai kai Yesusi medurai na Kapernaumi, na rahida deunau na munu agama Yahudi foi fo.

Na Galilea kaiwasa eraria Yesusifosa bitoya esu to fui

⁶⁰ Etaramio Yesusi ne kaiwofo tonanaia fo, Yesusi ne inontarai erariati fosa bitoya emadu eteyo, “Kaiwone maraba paria we tata. Mandoni dino wemambiriu we taraoa ne!”

⁶¹ Yesusi mantauni deitawanai we ne inontarai erariati fosa ehutuwi na enemirorongfoi we kaiwo medurai tonana fo, ampare medu wesa deyo, “Meparaise we kaiwo anta imadura nana kaha e?”

62 Tonanaifa mani, todoni we mea rai e, na rahida mewati Kaisung Inontarai nei dautai to ne katai raminde biari nai meu foi ki?

63 Allai Nuaninufoi andino dohong arangfo we nunei ne, inontarai nunei ene mambiriwo wiro wefiea kaha. Kaiwo imadurai we mea mau nina mani, kaiwo na Allai Nuaninufoi aine tuti kaiwo dohong arangfoi fine.

64 Tonanai ki wape na mea manea wiro eroasoa kaha.” Yesusi medu tonanai, we na reantennangfo deitawanai kawuru we mandoni dino yoasoa kaha fo, tuti deitawanai kontai we mandoni dino ambori dewayani fo ampa.

65 Ainanaya medu aha deyo, “Nanai wedaya anta yeisaharai we mea yeyo: Mandoni kontaio wiro da we yau ma kaha, mae Dai kiari we yau ma reto.”

66 Na rahida bonani to fongna fo, inontarai erariati fosa bitoya esu to fui tuti wiro erariati ahang kaha.

67 Ainanaya Yesusi dutang bera ne inontarai ewesuraya mandu dirisa fosa deyo, “Mea kontai, meteyo mera weru yau tonana e?”

68 Simon Petrusi yoa we Yesusi deyo, “Sengwa wau, mandoni dino amera wei aha ne? Nemu kaiwone terai aino dohong inontaraine tata tatarang we numainufo ne.

69 Ameroasoai tuti amewaitawanai tarai we wau mani Mano Murarebanai na Allai di wau.”

70 Yesusi medu wesa deyo, “Imesiri yauno yiri mano mewesuraya mandu nini mea ne, tonanai ki wape manei na mea mani, weSaminseni dine.”

71 Mano Yesusi medu kariri tonanai foi mani Yudasi, Simon Iskarioti antungfoi. Weo Yudasi

nini mani manei na inontarai ewesuraya manduo Yesusi dirisa fosa dine, wape andino ambori de-wayang Yesusi ki.

7

*Yesusi ne tahatuifosa etanggoari we da to
Yerusalem ambori kaiwasafoi ewatiao*

¹ Mayeai Yesusi da wari nu Galilea foi, weo miaya we da wa niayai na nu Yudea foi aha kaha, weo na wanai mano ewenunggamie i we Yahudi fosa erurai we emuni fefe.

² Rabuang bonani mani rerai we inontarai Yahudi fosa ene rahida fuba esahui we Rahida Warumai fo.

³ Ampafe Yesusi ne tahatuifosa emadu wei eteyo, “Munohi pampang na ninai fanai, mae ro to nu Yudea foia, ambori nemu inontarai eraria wau fosa ewati fianai aino nari fo.

⁴ Weo inontarai manei deyo ambori wewonong na kaiwasa bitoya foi mani, wiro fi niari fo niari worawa kaha. Masino nari fi tonana fo mani, boinawi nemu taraiwai we nunei we deitawanai!”

⁵ Weo ne tahatuifo mantaunsa kontai wiro eroaso i we Mananu Mampariri foi dine fo kaha.

⁶ Manamo Yesusi medu wesa deyo, “Nehu rahida we yeinawi yau fo mai kaharai, wape we mea mani rahida fiani kontai mai we mea.

⁷ Weo nunei wiro enerireu mea kaha, wape yau mani nunei enerireu yau, weo imadurai pampang kariri nunei we fi niari fo mani, fi karira fine.

⁸ Ampafe mera to Rahida fuba nania. Yau mani wiro ira riata kaharai, weo wiro nehu rahida mai kaharai.”

⁹ Yesusi medu tonanai we ne tahatuifosara, tuti mantauni niayai na nu Galilea foi.

¹⁰ Wape Yesusi ne tahatuifosa erafafongna, mayeai mantauni na mamunggasai da riasa to Rahida fuba foi na Yerusalem aha ambori kaiwasafoi wiro deitawana kaha.

¹¹ Na rahida etohonsua rahida fuba nani fo, mano ewenunggamiei we Yahudi fosa esera wei tuti etutang wawerahaifa eteyo, “Andi doni?”

¹² Tuti kaiwasa bitoya esaimumung wawerasa kariri i, manea eteyo, “I mani inontarai denteng dine.” Manea kontai eteyo, “Bereri! I sofa wawera kaiwasanei.”

¹³ Tonanai ki wape manei wiro wemang we medu parai kariri i kaha, weo ematai mano ewenunggamiei we Yahudi fosa fefe.

Yesusi deunau na Rahida Warumai foi

¹⁴ Etohonsua Rahida fuba foia meirabuang, mayeai Yesusi suai to Allai ne Munufoi afui, tuti deunau kaiwasafoi.

¹⁵ Mano ewenunggamiei we Yahudi fosa epapuhung wei paria tuti emadu eteyo, “Inontarai nini sobu aunau na ea kaha, wape todoni fino deitawang fi bitoya paria kariri Sempaisi ne Kaiwofo nina?”

¹⁶ Yesusi yoawesa deyo, “Fio yeunauwai ninai wiro na mantaung yau kaha, mae na I, mano demi yau foi.

¹⁷ Mandoni kontai deyo dohong kariri Allai ne dawiafo mani, deitawanaifa we nehu aunau ninai na Allai ete na mantaung yau e.

¹⁸ Inontarai mano medu na mantauni foi mani, wenani sera we wewonong. Wape mano sera

we mano demi foi ambori wewonong foi mani, inontarai nani mesi, wiro tetofa kaha.

¹⁹ Allai ne Hukumifo raminde Musai dohoni we mea ampa. Tonanai ki, wape na mea manei wiro dohong kariri Hukumi nana kaha. We fanie merurai we memung yau nina?"

²⁰ Kaiwasa bitoya foi eroa we Yesusi eteyo, "We-fiauou ampa! Mandoni dino deyo yurai we miung wau ne?"

²¹ Yesusi yoa wesa aha deyo, "Inari fitantuma beyari na rahida Sabati foi, tuti wedaya mea kiai mepapuhung wea.

²² Musai dohong kaiwofoa watai we todoni kontaio mewesunati. Mae tarai we sunati nani wiro na Musai ma kaha, mae na wawao ene fafongna fosa. Tuti arikang manei ne rahida we wesunati foi tete rahida Sabati bei mani, menemitituai towea kaha mae mewesunati na rahida Sabati nani kontai.

²³ Mewesunati arikang na rahida Sabati tonanai we ambori wiro metohong sara Kaiwo Musai soi kariri sunati foi fanai, tonana mani we fanie mehasou yau we inari inontarai manei ne taraifoi sentenang denteng na rahida Sabati foi nina?

²⁴ Wiro mehutu kaiwo kariri inontaraine kariri fio watioa fo ahang fanai, mae mehutu kaiwo mani na mai to."

*Inontarai esawasa kariri tarai Yesusi mani
Mananu Mampariri dine ete bereri e*

²⁵ Mayeai inontarai Yerusalem maneiru teai emadu eteyo, "Inontarai nini dino esera wei we emuni ne mae?"

²⁶ Wape mewati, doa medu na kaiwasa bitoya foi euremireafo na wiro mitai kahai, tuti manei

wiro medu sobu kaiwofeai wei kaha! Tarahio tane mano ewenunggamie i we tata nesa ewaitawanai we I mani Mananu Mampariri dine foa fe?

²⁷ Wape inontarai nini tawaitawang kariri ne katai da nai ma fo ampa. Tuti tawaitawanai we Mananu Mampariri foi da ma mani, mandoni kontaio deitawang ne katai da nai ma fo kaha.”

²⁸ Yesusi doa deunau na Sempaisi ne Munufoi tonana fo, sahu na raofui fiabai deyo, “Tarai yau mani metaroanso yau tuti mewaitawang nehu katai ira nai ma fo. Wape wiro ira na mantaung yau nehu awiafo kaha, mae Mano wetarai foi andino demi yau ira ma ne, amani Mano metaroani kaha foi.

²⁹ I mani yeroani, weo ira na I ma tuti andino demi yau ne.”

³⁰ Na siari nanai kontai erurai we etafuri, manamo manei wiro warakehafo disansoi kaha, weo wiro ne rahida we etafuri kaharai.

³¹ Wape na kaiwasa fuba fianduhi nani, inontarai efau kontai eroasoi tuti emadu eteyo, “Mananu Mampariri foi da ma mani, niari fitantuma bitoya sewa weru fitantuma inontarai nini niari ninaifa ne?”

Farisifosa erurai we etafu Yesusi

³² Farisifosa etaramioai we kaiwasa bitoya esaimumung kaiwo nanai kariri Yesufi, ampare ehontai imami baba fosa, etemi mano ewaitawang wedua Sempaisi ne Munufoi maneiru teai era wa we etafu Yesusi.

³³ Ampafe Yesusi medu we kaiwasa bitoya foi deyo, “We rahida beiru teaifa inaya na ninaifa ria

mea, tuti rahida nanai kaia mani ambori yarabera
yau we Mano demi yau foi aha.

³⁴ Ambori mesera we yau wape wirosobu
yau kaha, tuti katai ambori inayai naya fo mani,
wiro mera wa kaha rai.”

³⁵ Ainanaya mano ewenunggamie we Yahudi
fosa emadu wawerasa eteyo, “Inontarai nini deyo
da to katai bodonie doni tasobui kahai nina? Ete
deyo dontai to katai waroi to inontarai Yahudio
enayai na katai siai fo ria inontarai Yunani fosa
we deunau inontarai Yunani fosa naya ne?

³⁶ Fianai medurai kontai deyo, ambori tasera
wei wape wirosobu kaha tuti wirosobu tara to katai
niayai nai foi kahai nina?”

*Nuaninu Mirarebana foi ne tarai kariri mereha
wedaya numainufo*

³⁷ Na rahida bo wefisia foi, amani ene rahida
fuba foi na Rahida Warumai nani, Yesusi doa na
Sempaisi ne Munufoi tuti sahu deyo, “Mandoni
dino arongtataha mani, da we yau ma we dunung.

³⁸ Mandoni dino yoaso yau mani, sobu fio na
Kaiwo Mararebana fo dotu kariri fo tonina, ‘Na
enerorongfoi, mereha wedaya numainufo am-
bori deda pampang nai ki.’ ”

³⁹ (Na kaiwo nani Yesusi medu kariri Nuaninu
Mirarebanaio ambori inontarai eroasoa fosa es-
obui foi. Weo pariao nanai Allai wirosobu
Nuaninu Mirarebana foi ma kaharai, weo wirosobu
yuai Yesusia dedai sambewarai kaharai.)

⁴⁰ Inontarai maneiru teai na kaiwasa bitoya
etarami Yesusi ne kaiwofo nanisa emadu eteyo,
“Inontarai nini tarai Nabio ambori da ma foi
dine.”

⁴¹ Manea kontai emadu eteyo, “I mani Mananu Mamparirio Allai demi ma foi dine.” Wape maneа аha mani eteyo, “Bereri, Mananu Mampariri nei wiro da na nu Galilea foi ma kaha!

⁴² Weo kariri Kaiwo Mararebana fo mani, Mananu Mampariri nei mani weriria na Dauti ne riri-afoi ma tuti na bendari Betlehemi, amani Dauti ne munue saubaunung nai fo.”

⁴³ Ampafe kaiwasa bitoya foi esawasa kariri Yesusi.

⁴⁴ Manea na sa eteyo etafuri, manamo manei wiro warakehafoi disansoi kaha.

Nikodemusi medu tuti Yesusi

⁴⁵ Rabuang bo mano ewaitawang wedua Sem-paisi ne Munufoi, amani mano imami baba fosa tuti Farisifosa etemisa we etafu Yesusi fo etaraberasara nanai, mano etemisa fo etutang berasa eteyo, “We fianie wiro mehari ma kahai nina?”

⁴⁶ Manamo emadu eteyo, “Oh, wiro amewati manei medu kariri i na ea kaha rai!”

⁴⁷ Ampafe Farisifosa emadu aha eteyo, “Tofino, inontarai nani sofa wawera mea konta ne?

⁴⁸ Mewatio mano ewenunggamieie we tata nesa manei yoasoi ampa ne? Ete Farisinesa kontai manei yoasoi ampa ne? Bereri!

⁴⁹ Wape kaisawa bitoya ninisa etaroanso Kaiwo Musai soi fo kaha, tuti todoni kontaio inontarai nanisa Allai deikangganisa ampa.”

⁵⁰ Inontarai manei na inontarai eweFarisi fosa wonong fino Nikodemusi, i mani raminde da kawuru we Yesusi ampa. Nikodemusi nini medu we Farisi mano wei fosa deyo,

51 “Kariri tane hukuminei mani, inontarai manei wiro utang berahi we taramioai tuti waitawang ne sarawafo kaharai mae ohong aibooifofafong wei kawurua ne?”

52 Ampafe Farisi mano wei fosa emadu wei eteyo, “Wau kontai inontarai Galilea di wau e? Boto Kaiwo Mararebana fo! Na nanai ambori boitawanai we nabi manei wiro da na Galilea ma kaha!”

Wiwingno esobui we niari maninawa dena ria mang siai, ehari we etafu Yesusi na medu fis-arawaio kariri wiwingfoi sobu aiboi fiani rai fo

53*[Emadu tonanaia kaia fo, ea kiai etaraberasa to ene munufoa.

8

1 Wape Yesusi da to uai Saituni.

2 Kameaia wofoi dautaia nanai, Yesusi doari kawuru na Sempaisi ne Munufoi aha, tuti kaiwasa bitoya era weia. Yesusi minohi na wanai mae deunausa.

3 Na siari nanai mae mantaunau Kaiwo Musai soi fo manea tuti Farisi manea eha wiwing manei ma, wiwing nani esobui we niari maninawa dena ria mang siai. Etohoni doari rahansa,

4 ainanaya emadu we Yesusi eteyo, “Mantau-naune waune, wiwing nini amesobui we niari maninawa dena ria mang siai.

* **7:53** Kaiwo ninai na 7:53 pariao 8:11 wia na tanda [...] toninai weo na kaiwo asli ete reantenang fo, wiro obu kaiwo ninai kaha, nana mani deinawiai weo kaiwo ninai manei dohonai kontai kawuru ampa wiatai na injil Yohanesi nei nina.

5 Na Kaiwo Musai soi fo medurai we wiwing tonina nei mani todoni kontaio ru kamiei soi paria mireha. Ampafe enemutituai todoni?”

6 Etutang tonanaifa we esera we ambori Yesusi medu sarawa mani etinggairi we niari sarawai. Wape Yesusi suang terai, tuti soi kaiwo na kahofafo na warakehafo.

7 Manamo etanggewari pampang, ampafe doaria doa tirai tuti medu wesa deyo, “Na mea kiai mandoni dino ne pari sasari mani, andino reantenang pari so wiwingnei na kamiei.”

8 Yesusi medu tonanai mae, suang nariai aha soi kaiwo na kahofa nuwowongfo na warakehafoi.

9 Etaramio Yesusi we medu tonanaifa nanai, mano etinggai wiwingfoi nanisa efouhisa we-mansiawarai weru kataifoia, reantenang mani na mano fuba foi paria ehai weru kataifoia. Era wa ehaia sea Yesusi tuti wiwingfoi we doari na katai siari doa nai foi fo.

10 Ainanaya Yesusi doaria doa tirai tuti medu we wiwingfoi deyo, “Wiwingne wau, inontarai fuba anta nanisai doni ampa? Manei wiro dohong aiboifea tau we wau kaha e?”

11 Wiwingfoi yoa we Yesusi deyo, “Daie, bereri.” Yesusi medu wei aha deyo, “Yau kontaio wiro yohong aiboifea tau we wau kaha. Ampafe roa, wape na ninai to fongna mani wiro nari sasarifo ahang fanai.”]

Yesusi wefisambewarai we nunei

12 Yesusi medu we kaiwasa bitoya foi aha deyo, “Yau mani iwefisambewarai we nunei. Mandoni dino daria yau mani da na mamantitifo aha kaha, wape sobu samberawaio kia arangfo.”

¹³ Farisifosa emadu wei eteyo, “Oh! Moduairai kariri mantaung wau terai, nemu kaiwowa wetarai kaha.”

¹⁴ Yesusi yoa wesa deyo, “Masino imaduairai kariri mantaung yau terai ki, wape kaiwo imaduairai ninai wetarai, weo iwaitawang na doni ira nai ma fo tuti to doni ira wea fo. Wape mea mani meserawawerahai paria, mewaitawang na doni ira nai ma fo ete to doni ira wea fo kaha.

¹⁵ Mehutu kaiwone kariri todoni inontaraine menenemittuitafo. Yau mani wiro ikutu kaiwo we inontarai manei kaha.

¹⁶ Wape masino ikutu kaiwo we inontarai manei mani, kaiwo ikutuai nanai wetarai, weo imeiri yau kaha, mae Dai mano demi yau foi dino kiontai yau ne.

¹⁷ Na mene Kaiwo Musai soi fo dotu tonina, ‘Uwemandu uwati te fieai tuti umadu kariria mani, kaiwo nanai ahuai we kaiwo wetarai fine.’

¹⁸ Yauno imaduairai kariri mantaung yau ne tuti Dai mano demi yau nei kontai meduairai kariri yau.”

¹⁹ Ainanaya emadu we Yesusi aha eteyo, “Tamamu niai na doni?” Yesusi yoa wesa deyo, “Yau ete Dai, wiro metaroanso auru kaha. Weo masino metaroanso yau mani, metaroanso Dai kontai.”

²⁰ Kaiwo nanai Yesusi medurai na Sempaisi ne Munufoi, kefang we katai doi korbani fo watai nai fo. Medu tonanai wape manei wiro tefuri kaha, weo wiro ne rahida mai we etafuri kaharai.

Yesusi wiro na nunei kaha

²¹ Ainanaya Yesusi medu wesa nariai aha deyo, “Ambori ira weru mea, tuti mesera we yau ki, tuti

ambori memarareha na mene sasariwai. To katai ira wei foi kontaio, wiro meraoia kaha rai.”

²² Ampafe mano ewenunggamiei we Yahudi fosa emadu eteyo, “Tarahio deyo ming berahi fe, doni medu deyo, ‘To katai iraoi foi wiro mera wa kahai nina.’”

²³ Ainanaya Yesusi medu wesa aha deyo, “Mea mani mera na kofane ma, wape yau mani ibiari na yaifai meu. Mera na nunei nini ma, wape yau mani wiro na nunei kaha.

²⁴ Nanai wedaya anta imadu we mea mau yevo, memarareha na mene sasariwa ki; weo masino meroasoai we ‘Yau mani mano ahui we YAUNE’²⁵ Ainanaya etutang berahi aha eteyo, “Wau mani mandoni di wau tarai ne?” Yesusi medu wesa deyo, “Yau mani, mano kariri fianai anta imadurai na reantenangfo kawuru we meara fo di yau.

²⁶ Kaiwo bitoya paria yevo imadurai kariri mea tuti ikutuai kariri mea. Wape Mano demi yau nei mani Mano mesi we taroasoi dine, tuti fianai aino tarahuoi riati fo, nanai aino imadurai we nunei ne.”

²⁷ Ewaitawana kaha we fianai aino Yesusi medurai tonana fo kariri Dai.

²⁸ Ampafe Yesusi medu wesa deyo, “Kio meruai Kaisung Inontarai neia dedai wori, mewaitawanai we YAUNE fo ki, tuti ambori mewaitawanai we fi fuba inariri na nufi nini, wiro na mantaung yau kaha. Manta imadu te kariri fianai aino Dai deunauwai we yau fo.

* **8:24** YAUNEMANI, YHWH, AMANI WANG WE ALLAI MANTAUNI, DOHONAI WE MUSA NA KELUARAN 3:14.[YHWH] FOI DINE’ KAHA MANI, AMBORI MEMARAREHA NA MENE SASARIWAI KI.”

29 Tuti Mano demi yau foi weriria yaune, wiro sawing yau imeiri yau kaha, we inari fio eneoa fo pampang fefe.”

30 Yesusi medu finanaia kai fo, kaiwasa bitoya eroasoi.

Mano wetarai wedaya kaiwasa etafaresua foi

31 Mayeai Yesusi medu we inontarai Yahudio eroasoia fosa deyo, “Masino metoaria mutu na nehu kaiwone mani, nehu inontarai di mea tarai,

32 tuti ambori metaroanso ne wetaraifoi, tuti ne wetarai nani ambori wedaya mea mehasau ki.”

33 Ainanaya emadu wei eteyo, “Amea mani Abrahami ne riria di amea, wiro amewewoming we manei na ea kaha! Ampafe todonie modu we amea boyo, ambori amehasau nina?”

34 Yesusi medu wesa deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, mandoni kontaio niari sasari foi mani, wewoming we sasarifoi.

35 Tuti woming manei wiro ne katai na mano yuti foi ne munu rorong fo kaha, wape mantauni ne kaisungfoi mani, ne katai we fitawafa na munu rorong fo.

36 Ampafe masino Kaisungfoi wedaya mea mehasau mani, mehasau tarai tonanai.

37 Iwaitawanai we mea mani Abrahami ne riria di mea, wape merurai we memung yau, weo nehu kaiwone ne katai na menemirorongwai kaha fefe.

38 Fianai iwatioai ria Dai fo, finanai aino imadura ne. Tuti tonanai kontai we mea, metohong kariri fianai aino metaramioai ria mene daifoia fo.”

39 Ainanaya eroa wei eteyo, “Amene dainei mani Abrahami dine!”

Yesusi medu wesa nariai aha deyo, “Masino mene dai dino Abrahami mani, na todoni kontaio menari fianai aino Abrahami niari fo.

⁴⁰ Wape mea mani meteyo memung yau, amani mano imadu kaiwo wetarai itarahuoi ria Allai fo we mea mau ne yau. Abrahami wiro niari fi karira tonana ne kaha!

⁴¹ Mea mani menari fianai aino mene daifoi niari fo terai.”

Inontarai Yahudi fosa emadu wei aha eteyo, “Amea mani wiro arikang ninoi di amea kaha. Amene Daifoi mani mansiari amani Allai mesiri.”

⁴² Ainanaya Yesusi medu wesa deyo, “Masino Allai mene Dai dine mani, menemiwawu yau rai, weo ira na Allai ma tuti inayai na ninai nina. Kontai wiro ira na mantaung yau ma kaha, mae andi demi yau ma ne.

⁴³ Metafu nehu kaiwo imadura ne kaha, weo wiro mewemambiriu we metaramio nehu kaiwone kaha.

⁴⁴ Mea mani na mene daifoi ma, amani Saminseni, tuti memirising we metohong kariri mene daifoi ne fi dohong wea fo. Andino wemiung inontarai dine na reantenang parifoa ne tuti wiro dohong kariri ne wetaraifo kaha, weo na i mani wiro obu ne wetaraifeai nai kaha. Medu tetofa mani, finani medurai na mantauni ne taraifoi, weo i mani mano tetofa dine tuti tatofafoi weneung nai.

⁴⁵ Imadu ne wetaraifo tonanai ki, wape wiro meroaso yau kaha.

⁴⁶ Na mea mandoni wauno nemu fiainawiaifeai kariri yau we inari sassari ne? Masino imadu kariri ne wetaraifo mani, we fianie meroaso yau kahai nina?

47 Allai ne inontarainesa mani, etaramio kaiwo Allai medura fo. Wape mea mani wiro Allai ne inontarai di mea kaha, nanai wedaya memaya we metarami ne kaiwofo kahai nina.”

Yesusi fiabai sewa Abrahami

48 Inontarai Yahudi fosa emadu wei eteyo, “Kasau ampa we kaiwo anta amemadurai kariri wau nanai kaiwo wetarai fine, amani inontarai Samaria kerira di wau. Tarai, inggirai dohong wau.”

49 Yesusi yoa wesa deyo, “Wiro inggirai dohong yau kaha. Yau mani isomi we Dai tuti wiro mesomi we yau kaha.

50 Wiro isera we inontarai etaparanding yau kaha. Mae Manei andino dawiai we iwewonohu tonanafo ne, tuti I mani Mano kiutu kaiwo dine.

51 Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, mano dohong kariri nehu kaiwofo mani, wiro sodai mararehafoi kahai we fitawafa.”

52 Ainanaya inontarai Yahudi fosa emadu eteyo, “Nina mani amewaitawanai we wau mani tarai inggirai dohong wau! Weo Abrahami mantauni mireha ampa, tonanai kontai we nabifosa kiai. Wape modu boyo, ‘Inontarai mano dohong kariri nehu kaiwofo mani, wiro mireha na ea kaha.’

53 Oh! Wiro fobai sewa Abrahami, mano mirehara foi, kaha fe? Nabifosa kiai kontaio emarareha ampa. Tonana mani mandoni dino titua wau nai ne?”

54 Yesusi yoa wesa deyo, “Masino yeparanding bera mantaung yau mani, finanai wefieai we yau kaha. Mano deparanding yau foi mani Dai, Dai nini dino mesahui we mene Allai dine nanai.

55 Wiro metaroansoi kaha tonanai ki, wape yau mani yeroani. Tuti masino imadu yevo wiyo yeroansoi kaha, nana mani yau mani inontarai ipampamu paria di yau, ne tarai kariri mea. Yeroani tuti yohong kariri ne kaiwofo.

56 Mene Dai Abrahami piraise paria we deti nehu rahidanei, tuti detioi kawuru ampa tuti mirising wei.”

57 Ainanaya inontarai Yahudi fosa emadu we Yesusi eteyo, “Wiro nemu defuina piarua sura kahai kontai, tuti boti Abrahami e?”

58 Yesusi medu wesa aha deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yevo, wiyo Abrahami saubaununggamie i kaharai mae, YAUNE kawuru ampa.”

59 Ainanaya inontarai Yahudi fosa eha kamiei we eteyo esoi, manamo Yesusi dediwa werusa, ainanaya da weru Sempaisi ne Munufoia.

9

Yesusi niari inontarai urengfafa manei deti aha

1 Yesusi da wa mani deti inontarai manei, inontarai nani urengfafa na siari saubaununggamie ifo.

2 Yesusi ne inontarai erariati fosa etutang berahi eteyo, “Dai Rabio Mantaunaune waune, mandoni dino niari sasario wedaya inontarai nini urengfafa na siario saubaununggamie ifo nina? Mantauni ete ne wawafo suru re?”

3 Yesusi yoa wesa deyo, “Urengfafa tonana fo wiyo mantauni ne sasarifo ete ne wawafo une sasarifo wedaya tonanafo kaha, mae ambori Allai deinawi ne mambiri ufo na i.

⁴ Todoni kontaio tanari Mano demi yau nei ne finiarifo na rahidafo. Weo dirufoi ambori da ma, tuti mandoni kontaio wiro yufi kaha.

⁵ Rahida inayai na nufi nina mani, yauno isambewa nufi ne.”

⁶ Yesusi medu tonanaia fo mayeai, kendi to kahofa nuwowongfo aweu, tuti fia kandifoi na kahofafo eai, yuaisai ayai piso inontaraifoi urengfo nayai, ainanaya medu wei deyo,

⁷ “Roa ruai uremuwa na kuru Siloami.” (Siloami nana mani *Mano Demi*.) Ampafe inontaraifoi da wa yuairurang urengfo na kurufoi. Niari tonanaia kai daraberahi ma fo, detia.

⁸ Ne ruramafosa tuti inontarai mano nafafong ewatioi we minohi dedo na rang dereung fosa, emadu kai eteyo, “Oh! Inontarai nini dino raminde minohi dedo we fi na rang dereung fo ne mae?”

⁹ Manea eroa tubarai eteyo, “Tarai andi aranane.” Wape maneа kontai eteyo, “Bereri, inontarai nini ureng kariri terai.”

Wape mantauni medu wesa deyo, “Yau arana ne.”

¹⁰ Ampafe emadu wei eteyo, “Todonie boti aha nina?”

¹¹ Yoa wesa aha deyo, “Inontarai mano wonong Yesusi foi fia kahofa kuteai na ne kandifoi, ainanaya yuaisai ma piso na urehune tuti medu deyo, ‘Roa ruairurang uremuwa na kuru Siloami.’ Ainanaya ira wa tuti iruairurang urehufo nayai nanai, iwati aha.”

¹² Etutani eteyo, “Inontarai nani andi doni?” Manamo yoа wesa deyo, “Isera wawerahai.”

Farisifosa esera we ewaitawang kariri todoni inontaraifoi denteng toafo

13-14 Rahida Yesusi niari kahofa fo, piso inontaraifoi urengfo naya deti nani mani, rahida Sabati dine. Ampafe inontarai arahi deti nani ehari to inontarai eweFarisi fosara.

15 Farisifosa kontai etutang berahi kariri todonie deti aha nanai. Ampafe yoa wesa deyo, “Inontaraifoi piso kahofafeai na urehune, mayeai iruai ruramaia tuti iwati aha ninai.”

16 Farisifo maneiru teai emadu eteyo, “Inontarai nani wiro da na Allai ma kaha, weo wiro dewawu rahida Sabati foi kaha fefe.”

Manamo mano siai wei fosa emadu eteyo, “Inontarai wesasari manei niari fitantuma tonina fea rai e?” Ainanaya esawa wawerasa kariri.

17 Ampafe etutang bera mano anta urengfafa foi aha eteyo, “Fifianai aino enemutituaitaifa kariri inontarai nani faini ne? Weo wauno niari uremuwa beng tonanai.” Mano detia foi deyo, “I mani nabi dine.”

18 Manamo mano ewenunggamiei we Yahudi fosa emaya we eroasoai we inontarai nani mani tarai mano raminde urengfo fafa na siari saubaununggamieifo tuti ninaia mani denteng aha foi dine kaha. Ampafe esahu ne wawafo suru ma,

19 tuti etutang bera suru eteyo, “Taraie mune arikangno urengfafa na siari saubaununggamieifo andi nini e? Todoni fino deti aha ninai?”

20 Ne wawafo suru umadu ureyo, “Ne auwaitawana mani, tarai aune arikang dine, tuti urengfo fafa na siari saubaununggamieifo.

21 Wape todoni deti aha ninaifa mani, auwaitawana kaha. Tuti mandoni dino niariria deti toninai aha ne mani, auwaitawana kahai kontai. Metutang bera mantauni teraifa, fiabai ampa, am-pafe mantauni ambori deikaririaifa ki.”

22 Wawafo suru umadu tonanai we umatai mano ewenunggamiei we Yahudi fosa, weo ehutuai ampa we mandoni dino meduairai Yesusi weMananu Mampariri dine mani, wenani wiropada to munu agama Yahudi fo afui ahang kaha.

23 Nanai wedaya mani wawafo suru umadu ureyo, “Fiabai ampa, metutang teri.”

24 Ainanaya esahu mano detia nani aha ma, esahui weberu finanaia, tuti emadu wei eteyo, “Fofora na Allai wonongfo* we fianai moduraifa fo, modu te ne wetaraifo. Amewaitawanai we inontarai nani mani wesasari.”

25 Inontaraifoi yoa wesa aha deyo, “Wesasari ete bereri ete, iwaitawana kaha. Wape fi beyari iwaitawana mani, raminde nanai urehufafa, wape nina mani iwati ampa.”

26 Ainanaya emadu wei nariai aha eteyo, “Niari fiani we wau? Niari uremuwa todoni e boti aha ninai?”

27 Inontaraifoi medu wesa aha deyo, “Yeikaririai kawuru we mea ampa, wape memaya we metaramioa kaha. We fianie meteyo metaramioai nariai aha nina? Tarahio meteyo merariati konta fe?”

28 Ainanaya eteiberahi paria tuti eteyo, “Wau ro riati ne. Amea mani bereri! Amea mani inontarai ameraria Musa di amea.

* **9:24** Ene maksuti mani, na deparanding Allai.

29 Amewaitawanai we Allai medu we Musai ampa. Wape kariri inontarai nani mani amewaitawang da nayai ma fo kaha.”

30 Inontaraifoi medu aha deyo, “Nanai siai paria, dohong yau imarari paria. Weo meteyo mewaitawang katai da nai ma fo kaha, mae andi niari yaua iwati ampa.

31 Tawaitawanai we wiro Allai tarao inontarai sasari fosa kaha, mae tarao te mano esomi wei tuti etohong kariri ne awia fosa.

32 Na reantenang nunei tibaurai ma fo, wiro tataramio inontarai manei niari weurengfafa na siario saubaunungfo deti kaha rai.

33 Masino inontarai nani na Allai ma kaha mani, wiro niari fiea kahai kontai.”

34 Eroa wei eteyo, “Sasarine sefang na wau na siari taubau numuwai paria sobu ninai, mae boyo bounau amea re?” Ampafe na siari nanai to fongna fo eteiayari we wiro da to munu agama foi aha fui kaha.

35 Yesusi taraoai we mano ewenunggamie we Yahudi fosa eteiaya inontaraifoi we wiro da to munu agama Yahudi foi aha kaha. Ampafe sera we inontaraifoia sobui tuti medu wei deyo, “Roaso Kaisung Inontarai nei e?”

36 Inontaraifoi bera Yesusi aha deyo, “Daie, mandoni dine? Boikariri we yau ambori iroasoi.”

37 Yesusi yoa wei deyo, “Inontarai nani mani botioi ampa, tuti andino doa medu ria wau nina.”

38 Inontaraifoi medu wei aha deyo, “Sengne waune iroasoai,” tuti somi wei.

39 Ainanaya Yesusi medu deyo, “Ira to nunei ma ninai we ikutu kaiwo, ambori mandoni kontaio urengfafafoi deti, tuti mano deti foi urengfafaf.”

40 Farisi maneiru teaio enayai na nana fosa etaramio kaiwo Yesusi medurai tonana fo, am-pafe emadu we Yesusi aha eteyo, “Ampafe boyo amea kontai ameuremifafa e?”

41 Yesusi yoa wesa deyo, “Masino meuremifafa mani, mewesasari kaha weo mewaitawang ne wetaraifo kaha fefe. Wape meteyo mewati, am-pafe tonana mani mene sasariwai niayai pam-pang.”

10

Fiyiwansoai kariri domba tuti mantahung foi

1 Yesusi medu aha deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, inontarai mandoni dino suai to rorong fiahung dombafo enayai nai foi afui, wape wiro suai na rahutufoi kaha, mae dautai kutuai na katai siai, wenani mani inontarai mananapi tuti dewa fi dine.

2 Wape mano suai na rahutufoi to rorongfoi afui mani, wenani dino wemantahung we dombatosa ne.

3 Inontarai tonana nei, mano deitawang wedua rahutufoi fiai rahutufoi wei tuti ne dombatosa etaramio raofuifoi. Sahu ne dombatosa mansiari-mansiari kariri ewonomifo tuti wiwiainsa to boriei.

4 Dombatosa era to borieia ehaia mani, mantauni da fonisa mae dombatosa era riati na kuru-fuifo, weo etaroanso raofuiffo fefe.

5 Wape Weinontarai aisei nei mani, dombatosa emaya we era riati kaha, kontai emitio werui,

weo etaroanso inontarai tonana fosa eraomifuifo kaha fefe.”

6 Yesusi deiriri fiywansoai nani wesa, wape etafu fianai aino yiwansoai tonanai wesa fo kaha.

7 Ampafe Yesusi medu nariai aha deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, yau mani rahutu we dombafosa foi di yau.

8 Mano era foni yau kawurua fosa mani, ea kiai mananapi tuti mantawa fi saine, mae dombafosa wiros etarami eraomifuifo kaha.

9 Yau mani rahutu di yau. Mandoni dino suai na yau mani, ambori sobu faririfo ki, i ambori suayai dariai tuti sobu ninoi kehe foi.

10 Mananapinesa era terai ma we ehamananapi, we emung tuti we emei fi pariao woru. Wape yau mani ira ma we ambori esobu arangfo tuti esobuai na bitoya funomai.

11 Yau mani mantahung denteng foi di yau. Mantahung denteng foi dohong ne taraifoi we ne dombafosa.

12 Mae inontarai mano yufi we sobu fiembaitai tuti wiros ne te dombafosa kaha foi, serigala manei mito ma we mingno dombafosa mani, ambori mito weru dombafosa tuti serigalafoi mingsa tuti kiatatesa.

13 Inontarai nani mito weru dombafosa, weo i mani yufi terai we sobu fiembaitafo tuti wiros enetituai we dombafosa aha kaha.

14-15 Yau mani mantahung denteng foi di yau. Yeroanso nehu dombafosa tuti nehu dombafosa etaroanso yau, ne tarai toyari Dai we deroanso yaufo tuti yau kontai yeroanso Dai. Tuti yohong nehu tarainei we nehu dombafosa.

¹⁶ Wape yau kontai nehu domba siai fea kontai, domba nanisa wiro na domba rabuangno enayai na wore rorongfe ninisa kaha; domba nanisa todoni kontaio iwiwiainsa kontai tuti ambori etarami raohufuinei. Ea kiai ambori ewer-abuang boyari ria ene mantahungnei.

¹⁷ Dai enewawu yau we yohong nehu tarainei imireha ambori isobui aha fefe.

¹⁸ Mandoni kontaio wiro kia nehu taraifoi weru yau kaha, mae yohong nehu taraifoi imireha tonanafo kariri mantaung yau nehu awiafo. Nahu mambiriu we yohoni tonanai tuti nehu mambiriu kontai we ikari aha. Finana mani fio Dai demi yau weai we inari fine.”

¹⁹ Yesusi medu tonanafo wedaya Yahudifosa wiro eweboyari ahang kaha mae esawasa.

²⁰ Bitoya na sa emadu eteyo, “Inggira dohoni tuti wefiauwou ampa! Ampafe tataramioi we fiani?”

²¹ Manamo manea kontai emadu eteyo, “Inontaraio inggira dohoni nei mani wiro medu tonana kaha! Inggiranei niari inontarai urengfafa manei denteng rai e?”

Inontarai Yahudi fosa eteiaya Yesusi we weM-ananu Mampariri

²² Waroi ahang kahai mae, tete rahida inontarai Yahudi fosa etansua Sempaisi ne Munufoi na bendari Yerusalem. Na rabuang bonani mani tete danunanangfo ne diru neung finana.

²³ Yesusi niayai da wawerahai na Allai ne Munufoi refongfo, amani refong esahuai we Refong Salomoi fo. ²⁴ Ainanaya inontarai Yahudi fosa era etoa wari Yesusi. Emadu wei eteyo, “Tua amea amenemiwawera we wau kidoni wo?

Masino Mananu Mampariri foi di wau mani, boikaririaia kasau we amea tonanai.”

²⁵ Yesusi medu wesa deyo, “Yeisaharai kawuru we mea ampa wape meroasoa kaha. Fio inari na Dai wonongfo kai, finanai wefiainaawiai we mea kariri yau ampa.

²⁶ Wape meroasoa kaha weo wiro mehontai na nehu domba rabuangfoi kaha fefe.

²⁷ Nehu domba nanisa etaramio raohufuinei, tuti yeroansosa tuti era ria yau.

²⁸ Yohongno numainufo wesa tuti wiro esobu ne karirafo ahang kahai we fitawafa. Mandoni kontaio wiro dewasa weru warahune kaha.

²⁹ Dai mano dohonsa we yau foi, fiabai sewa mandoni kontai, tuti mandoni kontaio wiro dewasa weru Dai warangfo kaha.

³⁰ Dai tuti yau mani auwemansiari.”

³¹ Ainanaya inontarai Yahudi fosa eha kamieifo aha we eteyo eso Yesusi.

³² Manamo Yesusi medu wesa deyo, “Fitantu-mao na Dai ma fo aino bitoya yeinawiai we mea ne. Na fi bitoya yeinawiai tonana fo, doni aino wedaya mea meteyo meru kamieio yau weai nina?”

³³ Inontarai Yahudi fosa emadu wei eteyo, “Ameteyo ameru kamieio wau toninafo, wiro we fi bengno nari fo kaha, mae we boibera Allai fo. Wau mani inontarai batang di wau, wape boyo wau mani Allai di wau.”

³⁴ Ainanaya Yesusi medu wesa aha deyo, “Na mene Kaiwo Mararebana foi dotu kariri mene wawafosa, amani na kaiwo rabuangno Allai medu deyo,

‘Isahu mea kiai weseng di meara.’*

35 Tawaitawanai we fianai dotu na Kaiwo Mararebana fo mani, kaiwo nanai wiro wioru kaha. Ampafe masino Kaiwo Mararebana fo deyo, ‘Seng di mea,’ tonanai we mano esobu kaiwo nani fosa mani, todoni kontai yau tonanai kontaia!

36 Weo yau mani Dai Allai diri yau we mantauni nengfoi di yau, tuti demi yau to nunei meu. Tonana mani we fiani metinggai yau we yeibera Allai nina, na nehu kaiwo imadurai yeyo Allai ne Kaisung di yau fo nina?

37 Masino inari kariri fianai aino Dai demi yau weai we inari fo kaha mani, wiro meroaso yau fanai.

38 Wape masino inari kariri fio Dai demi yau wea fo tuti memaya we meroaso yau kaha, tonana mani meroaso te fianai aino inari nanai. Ambori na tonanane mewaitawanai tuti metafurai we Dai niayai na yau tuti yau kontai inayai na Dai.”

39 Ampafe erurai nariai aha we etafu Yesusi manamo kiaharai weru ewaramifo.

40 Yesusi daraberahi to waya Yardeni dereung dowej fo, to katai raminde Yohanesi webaptisi nai foi tuti niayai na nanai.

41 Na nanai kaiwasa bitoya era weia. Emadu eteyo, “Yohanesi wiro niari fitantuma kutu boyari kahaia, wape fi kiaio medurai kariri inontarai nini fo wetarai ampa.”

42 Tuti kaiwasa bitoya na nana fosa eroaso Yesusi we Mananu Mampariri na Allai dine.

* **10:34** Masmuri 82:6-7

11

Lazarusi ne mirehafo

¹ Inontarai manei wonong fino Lazarusi, minohi ria rorowingno Mariai tuti Martai suru na munue Betania na nu Yudea foi. Inontarai nani meninang.

² Mariai nini mani wiwingno raminde sari maning nunsai mampori foi mae sara Yesusi awengfo tuti dufi na nurandaungfo foi dine. Tuti roromang dino Lazarusi mano meninang nani.

³ Ampafe rorowingfo suru uranatu kaiwo we Yesusia uraikaririai wei ureyo, “Sengwa waune, mano enemuwawuti nei meninang.”

⁴ Yesusi tarao kaiwofo nanai medu deyo, “Fimarinang nani wiro kia marareha kaha, wape ambori deinawi Allai ne sambewaraio dedai fo, weo na maninang nani wedaya inontaraine etaparanding Allai ne Kaisungfoi.”

⁵ Yesusi tarai enewawu Martai, Mariai tuti Lazarusi.

⁶ Wape, tarao kaiwofo we Lazarusi meninang nanai, da ahera wa kaha, mae niayai rahida boru aha.

⁷ Wape mayeaia mani medu we ne inontarai erariati fosa deyo, “Tatarabera tata to nu Yudea foi aha.”

⁸ Ampafe eroa wei eteyo, “Dai Rabio Mantau-naune waune! Ararafanai ninai, inontarai Yahudi fosa eteyo eru kamieio wau, tonanai mae boyo barabera wau to wanai aha nina e?”

⁹ Manamo Yesusi yoa wesa deyo, “Mewaitawana kahai we na wofoi dautafo paria sobu sawafo mani, araha ureng suraya borufo ne?

Mandoni dino da na rahidafo mani, wiro sodai kaha, weo deti fio sambewa nufi nini fefe.

¹⁰ Wape da na dirufo mani sodai, weo sambe-warafo nayai na i kaha.”

¹¹ Yesusi medu tonanai, mayeai medu aha deyo, “Tane maniwowirio Lazarusi dena ampa, wape ambori ira wa we ibauni ki.”

¹² Ampafe ne inontarai erariati fosa emadu eteyo, “Sengne waune, masino Lazarusi dena mani, ambori denteng ki.”

¹³ Weo etafu sara Yesusi kaiwo medu tutirai we deyo, Lazarusi denafo, ewaitarahio dena tarai tonanai, wape Yesusi medu tonanafo mani deyo Lazarusi mireha.

¹⁴ Nanai wedaya Yesusi medu parai deyo, “Lazarusi mireha ampa.

¹⁵ Wape ifaraise kontai weo wiro inayai na wanai tete ne tonanafo kaha fo. Weo nana mani beng paria we mea ambori meroasoai. Ampafe tara we Lazarusia.”

¹⁶ Tomasi, mano ahui kontai we *Didimusi* foi medu we ne maniwowiri eraria Yesusi fosa deyo, “Tara riati kontai, ambori tamarareha riati.”

*Yesusi mani Mano duwi inontarai emarareha
tuti dohonsa etarang aha dine*

¹⁷ Rahida bo Yesusi sobu katai nani fo, Lazarusi mireha esaraia we rahida boa na fafo rorong foa.

¹⁸ Betania mani watai kefang we bendari Yerusalem, waroifo tarahio kiro botoru rai.

¹⁹ Inontarai Yahudi bitoya era wa etuambawa Martai tuti Mariai uru, we enari unemirorongfoi mitubaru aha weo unemirorongfoi fituayai we uroromifoi fefe.

²⁰ Martai taraoai we Yesusi da wa nanai, dari weru munufoi da weu Yesusia, mae Mariai mani minohi na munu rorongfo.

²¹ Martai medu we Yesusi deyo, “Sengne waune, masino nayai na nina fea reti, rorohunei wiro mireha kahai ki.

²² Tonanai ki wape nina mani iwaitawanai we Allai ambori dohongno fianai kontai aino butani wea fo ki.”

²³ Yesusi medu we Martai deyo, “Roromuwai ambori suwi nariai aha ki.”

²⁴ Martai yoa wei aha deyo, “Iwaitawanai we na rahida Sempaisi kife nuneifo mani, Lazarusi ambori suwi aha ki.”

²⁵ Yesusi yoa wei aha deyo, “Yauno yohong anseng we kaiwasanei tuti yuwi inontarai emarareha nesara esuwi aha ne. Mandoni dino yoaso yau mani, mireha ki wape ambori darang aha.

²⁶ Tuti mano etarang nesa, amani mano eroaso yau fosa, wiro emarareha kahai we fitawafa. Roaso fininaifa ne?”

²⁷ Martai yoa wei deyo, “Yo, Sengne waune, iroasoai we wau mani Mananu Mampariri foi di wau, Allai ne Kaisungno dererai nafafongfa we ro to nunei ma foi di wau.”

²⁸ Martai medu tonanaia fo, mayeai da wa sahu ne tahatuio Mariai, seimumung wei deyo, “Dai mantaunaufoi niayai na wanafo, dutang we wau.”

²⁹ Mariai tarao kaiwofo nanai, sikahera doa bariri tuti da we Yesusia.

³⁰ Rabuang bonani mani, Yesusi wiro da to munuefo afui kaha wo, mae minohi na katai anta sobu Martai naya fo.

31 Inontarai Yahudio efanduhisa ria Mariai we etohong kaiwo wawori wei fosa, ewati Mariai doabariri tuti sikahera da to boriei tonanafo, ea kontai era riati. Weo ewaitarahio da to fafofo we sai nayai.

32 Mariai da wa sobu katai Yesusi minohi nai foi tuti detioi nanai, sau aweu wiatai na awerengfo tuti medu deyo, “Sengne waune! Masino nayai na nina fea reti, rorohunei mireha kahai ki.”

33 Yesusi deti Mariai we saifo tuti inontarai Yahudi era riatic fosa kontai we esaifo nanai, enerorongfoi fituayai paria.

34 Ampafe dutang berasa deyo, “Metohoni wiatai na doni?”

Eroa wei aha eteyo, “Sengne waune, ro ma botio katai wiatai nai foi.”

35 Ainanaya Yesusi saia.

36 Ampafe inontarai Yahudi fosa emadu eteyo, “Mewatia, enewawu Lazarusi fuba paria.”

37 Wape manea kontai emadu eteyo, “I mani inontaraio niari mano urengfafa foi deti aha, todoni fino wemambiriu we dirapa mararehafoi ambori wiro Lazarusi mireha kahai nina?”

Yesusi duwi Lazarusi na marareha rorong foi aha

38 Yesusi enerorongfoi fituayai nariai aha, da sobuo fafofoa. Fafofoi mani kamirei kamieie dine, tabung wedua borongfo na kamieie fiabai.

39 Medu deyo, “Metadoi kamieinei weruai!” Lazarusi mano mireha foi rorowingno Martai medu we Yesusi deyo, “Manamo, Sengne waune, piro ampa, weo araia ne rahida boa finina.”

⁴⁰ Manamo Yesusi medu we Martai aha deyo, “Taramuo kaiwo anta imadurai we wau yeyo, roaso mani ambori boti Seng Allai ne sambewaraio dedai fo ki e?”

⁴¹ Ampafe mano era wa fosa etadoi kamieifoi weru kamirei borongfoa. Mayeai Yesusi fioai urengfo deti to rorafaisi tuti medu deyo, “Daie, yohong mahikai we wau weo taramuo yau ampa fefe.

⁴² Iwaitawanai we taramuo yau pampang, wape na ninai kaiwasa bitoya etoawari yau ampare yeyo imadu tonanai, ambori eroasoai we wauno bemi yau ma ne.”

⁴³ Yesusi medu tonanaia kai fo, sahu na raofui fiabai deyo, “Lazaruse, ro to boriei mandiei!”

⁴⁴ Na tatofang kutu nanai, inontarai mirehara nani darang aha tuti kiawariai ariei, wape wiros da kifadei kaha, weo ne taraifoi ansania mutubaru na ireu biua fo rai fefe. Tuti urengfo tabung weduarai na ireuo fanahang tuti sayaha. Ainanaya Yesusi medu we kaiwasa fiau foi deyo, “Merehu ireu ansang ne taraifoi naya wa tuti ne tabung wedua urengfe naya wa, tuti metawini da wa.”

Mano ewenunggamie i we Yahudi fosa emadu ruhi kaiwo we emung Yesusi

(*Matiusi 26:1-5; Markusi 14:1-2; Lukasi 22:1-2*)

⁴⁵ Ampafe inontarai Yahudi bitoyao era wa efata Mariai fosa ewati te fitantuma Yesusi niari tonana fo, ne faufosa eroaso Yesusi we ene Seng dine.

⁴⁶ Wape maneiru teai na sa era wa eteikaririai we Farisifosa kariri fitantuma Yesusi niari nanai.

⁴⁷ Ainanaya imami baba fosa tuti Farisifosa esahu Majelisi Agama fosa ma efanduhisa tuti

emadu eteyo, “Fianai aino tanari ne, we inontarai wani niari fitantuma tuti fiainawiai bitoya paria.

⁴⁸ Weo masino tatuati niari pampang tonana mani, ambori kaiwasa bitoya eroasoi. Tuti finanai wedaya inontarai Roma fosa era ma we emei Allai ne Munu Mirarebanai na Yerusaleminei tuti enari inontarai Israeli ne tatara taworu ki.”

⁴⁹ Manamo manei na sa amani Kayafasi, imamio na defuina bonani mani weimami fuba foi, medu wesa deyo, “Mewaitawang fiae kaha,

⁵⁰ tuti mewaitawana kahai we mansiari mireha we kaiwasa bitoya foi, nanai beng sewa weru tane rai na nu Israeli ne emarareha tantenang fo ne.”

⁵¹ Kayafasi medu tonanafo, wiro medu na mantauni kaha, mae medu na wangno imami fuba yu na defuina bonani fo. Medu toyari nabi manei we ambori Yesusi mireha we inontarai na nu Israeli foi,

⁵² tuti wiro we nu Israeli foi tera kaha, mae we fianduhi Allai ne arikangno enayai tatera fosa kiai ambori fianduhisa weboyari na Allaifo.

⁵³ Ampafe na rahida bonani to fongna fo emadu ruhiae eweboyari we emung Yesusi.

⁵⁴ Ampafe Yesusi wiro kiawari parai na kaiwasa bitoya foi na inontarai Yahudi fosa euremireafo ahang kaha, wape dontai na nanai to katai kefang we katai sarahiae wewui fo, amani to bendario Efraimia. Niayai na wanai ria ne inontarai ewesuraya mandu fosa.

⁵⁵ Rabuang bonani mani, rerai we inontarai Yahudi fosa ene rahida Paska foi. Ampafe wiro etohonsua rahida Paska foi kaharai mae, kaiwasa bitoya na munuefo era kawurua to

Yerusalemia we eruairuransara emararebanai kariri ene koangfoi.

⁵⁶ Na wanai kaiwasa nanisa esera we Yesusi tuti etoari na Allai ne Munufoi rorongfo mae emadu waweresa eteyo, “Menemitiuai tofino, Yesusi da kontai to rahida Paska nei ma rai e?”

⁵⁷ Tuti imami baba fosa tuti Farisifosa, etohong kaiwo pondoayai kawurua we mandoni dino deitawang Yesusi we niayai na doni mani, todoni kontaio deikaririai wesa ambori era wa etafuri.

12

Mariai sara Yesusi na maning ne harga dedai na Betania

(Matiusi 26:6-13; Markusi 14:3-9)

¹ Rahida wonang aha werahida Paska foi, Yesusi da to munue Betania, amani Lazarusi mano raminde Yesusi duwiria suwi na marareha rorong foi ne munuefo.

² Na nanai Lazarusi itorohong muniara bei we etamang we Yesusi na munufoi. Martai wesarawiri wesa tuti Lazarusi tuti mano wenotisa fosa ewatai etampi ruhiai ria Yesusi.

³ Ainanaya Mariai kia maning niunsai mampori literi mairabuang feai ma. Maning nani mani enariri na ai newao niunsai mampori tuti ne harga dedai paria. Sari maningfoi to Yesusi awengfo aweu, ainanaya dufi na mantauni nurandaungfo aha. Maningfoi ne niunsai mampori fo wedaya munufoi sentenang niunsai mamporia.

⁴ Wape Yudasi Iskarioti, Yesusi ne inontarai dariatio katu mani dewayani foi medu deyo,

5 “We fianie maning ne harga dedai tonana nei
wiro awayani obu doi dinari piaring webetoru
(300)*, tuti doi nanai ohonai we mano ene pari fi
fosa kahai nina?”

6 Yudasi medu tonanafo, wiro weo urengfo
nayai na mano ene pari fi fosa kaha, wape we
i mani mananapi dine. Weo wea mani kia doio
watai na ene kasifoi, doi nani andino yuti ne.

7 Wape Yesusi medu deyo, “Metawing
wiwingnei niari kariri fianai aino deyo niari
ninai, weo fio niari tonina ne, meineng yau we
rahida imereha foi.

8 Weo inontarai ene pari fi fosa mani, rahida
neungne enayai ria mea, wape yau mani wiro
inayai ria mea pampang kaha rai.”

9 Inontarai Yahudi bitoya etaramioai we Yesusi
niayai na Betania, ampare era weia. Era wa
fo wiro we ewati Yesusi tera kaha, mae we
ewati Lazarusi kontai we Yesusi duwiria suwi na
marareha rorong foi aha fo.

10 Ampafe imami baba fosa emadu ruhiae we
emung Lazarusi kontai.

11 Weo na i, inontarai Yahudi bitoya era werusa
tut eroaso Yesusi aha.

*Yesusi suai to bendari Yerusalem tuti kaiwasa
bitoya foi etaparandini*

*(Matiusi 21:1-11; Markusi 11:1-10; Lukasi
19:28-38)*

12 Kameaia mani, kaiwasa bitoyao da kawu-
rua we dohonsua rahida Paska foi etaramioai we
Yesusi da to bendari Yerusalemia nanai,

* **12:5** 300 dinari mani, mai toyari manei ne fiembaitai yufi we
fuina bei fo.

13 eha kafadei baya fo, ainanaya era wa eta-mang wei. Yesusi da wa kiawariai nanai esahu na eraomifui fiabai eteyo,

“Hosana! Tafiai Sempaisi!

Moanafeai we Mano da na Sengnei wonong ne ma,

Moanafeai we Mananu Israeli ne!”

14 Yesusi sobu keledai antung manei, tuti dautai nai, amparef mai kariri Sempaisi ne Kaiwo dotu deyo,

15 “Kadawing Sioni[†] wa waune, mutai fanai!

Botia, nemu Mananufoi da ma ne,

dautai na keledai antung manei!”*

16 Rahida nanai, Yesusi ne inontarai ewesuraya mandu fosa etafu kaiwo dotu tonanafo na mai kaharai. Wape kio Allai yuai Yesusi dedai sambewarai na rahida suwiri na marareha rorong fo wori, arahio earomioai we fianai aino inontaraifosa enari we Yesusi nanai, Allai soi kawuru na Kaiwo Mararebana fo kariri ampa.

17 Inontaraio raminde enayai na wanai ria Yesusi na rahida sahu Lazarusi na marareha rorong fo mandie fosa, emadu kariri finanai pam-pang.

18 Nanai wedaya kaiwasa bitoya foi da we Yesusia, weo etaramioai we andino niari fitantuma nana ne.

19 Ampafe Farisifosa emadu waweresa eteyo, “Tawefieai ahang kaha! Weo tawatioai we nunei sentenang erariati ampa!”

[†] **12:15** Kadawing Sioni foi mani kaiwo neta weai we ‘kaiwasa na bendari Yerusalem fo.’ * **12:15** Zakariai 9:9

Inontarai Yunani manea esera we Yesusi, tuti Yesusi medurai we ambori mireha ki

20 Na kaiwasa era wa we etohonsua rahida Paska foi nanisa mani, inontarai Yunani maneiru teai ehontai.

21 Inontarai Yunani nanisa era wa emadu we Pilipusi eteyo, “Doroi waune, ametohong weai paria we amemadu ria Yesusi.” (Pilipusi nini mani na bendari Betsaida na nu Galilea foi.)

22 Ampafe Pilipusi da wa deikariri kaiwofo we Andareasi, tuti mayeai ura wa uraikarirai we Yesusi.

23 Wape Yesusi medu deyo, “Rahidafe mai ampa we Kaisung Inontarai nei Allai yuasia dedai sambewarai.

24 Tarai antu! Imadurai we mea mau yeo, masino patibu bong bei wiro memasa kahai tuti tanami toyari arai inontarai marareha na kahofafo kaha mani, weboyari pampang tonanai. Wape patibu bong boyari nani memasa tuti arai na kahofafoi mani, ambori tifu aha tuti wedaya bong bitoya aha.

25 Mandoni dino enewawu mantauni ne ansengfoi ambori ne ansengfoi wioru ki, mae mandoni dino na nufi ninai wiro enewawu ne ansengfoi kaha, nana mani wenani dewawu ne ansengfoi we ambori sobu numainufo.

26 Mandoni dino deyo wemangfata we yau mani, todoni kontaio da ria yau, tuti inayai na doni mani, mangfata nani niyai na nanai kontai. Mandoni dino fiata yau mani, Dai na rorafaisi somi we wenani.

27 Enehurorongnei fituayai paria, wape yeo imadu fiani? Imadu yeo, ‘Daie, ka yau weru fi

dadira ninaifa,’ ne? Wiro tonana kaha, weo we isodai dadira ninaifa aino wedaya ira weaifa ma ne.

²⁸ Daie, nari wonomuwai ao dedai sambewarai!”

Ampafe raofui bei sahu na rorafaisi meu deyo, “Inari wonohune dedai sambewarai ampa, tuti inariri dedai sambewarai nariai aha.”

²⁹ Kaiwasa bitoyao etoari na nana fosa etarami raofuifoi, ampafe emadu eteyo, “Kadidu dine!” Wape manea kontai emadu eteyo, “Bereri! Wewai dino medu wei ne!”

³⁰ Ainanaya Yesusi medu wesa deyo, “Raofui nani medufo, wiro we yau kaha, mae we mea.

³¹ Ninaia mani rahidafe mai we Allai kiutu kaiwo kariri nunei to. Tuti ninaifa kontaio Allai ambori so mananu nunei foi, amani mano kerira pari foi, to boriei.

³² Tuti rahida eruai yaua itawai yedai na nunei fo mani, ambori irabi kaiwasanei kiai da we yau ma ki.”

³³ Yesusi medu tonanafo we deinawiai we todoni ambori mirehafo.

³⁴ Ainanaya kaiwasa bitoya foi emadu wei eteyo, “Na Kaiwo Musai soi fo, amewaitawanai we Kristusio ahui we Mananu Mampariri foi mireha kahai mae minohi darang we fitawafa, ampafe todoni fino boyo, ‘Kaisung Inontarai nei todoni kontaio yuasisia dedai,’ nina? Tuti Kaisung Inontarai nei mani mandoni dine?”

³⁵ Yesusi medu wesa aha deyo, “Sambewaranei niayai ria mea na ninai we rahidafeai waroi aha kaha. Ampafe Sambewaranei niayai rahang mea

nina ne rai mani, mera nai, bereri mani maman-titifo soru mea rai. Weo mano da na mamantitifo mani, wiro deitawang da weafo kaha.

36 Meroaso Sambewaranei na rahida Sambe-wara nani niayai rahang mea nina ne, ambori mewearikangno Sambewarai.”

Yesusi medua kai tonanafo, da wa dediwa werusara.

Inontarai Yahudi fosa wiro eroaso Yesusi we Mananu Mampariri foi kaha ne rai

37 Yesusi niari fitantuma bitoya paria na inon-tarai Yahudi fosa euremireafo, tonanai ki wape wiro eroasoi kaha.

38 Finanai ambori mai kariri Sempaisi ne Kaiwo nabi Yesayai medurai deyo,
“Sengne waune,

toyari manei wiro yoaso kaiwo amemadura
ne kahaia.

Tuti boinawi nemu mambiriufu wesa tonanai ki,
mae eroasoa kaha ne rai.”*

39 Nanai wedaya wiro ewemambiriw we eroasoa kahai, weo Yesayai medurai kawuru kontai ampa deyo,

40 “Allai medu deyo,

‘Yau inari euremifoa kabe tuti enemirorong-
foia mitubaru,

ambori wiro ewati fi inari nanai na eu-
remifo fanai,

tutti etafurai na enemitituaitafo fanai.

Ambori wiro etaraberasa we yau ma we inar-
isa ebeng fanai.’ ”*

* **12:38** Yesayai 53:1 * **12:40** Yesayai 6:10

41 Yesayai medu tonanai we deti Yesusi ne sambewaraio dedai fo kawuru ampa tuti medu kariri Yesusi tonanai.

42 Tonanai ki wape mano ewenunggamiei we Yahudi fosa bitoya eroasoi kontai. Wape wiro eteiai ene eroasoai nanai para kaha, weo ematai Farisifosa we dohonao na tonanane etatasa weru munu agama fo fe.

43 Weo mano ewenunggamiei we Yahudi nanisa esera terai we inontarai etaparandinsa, sewa weru Allai deparandinsa fo.

*Yesusi ne kaiwo medura fo dinggai nunei tuti
kiutu kaiwo kariri*

44 Ainanaya Yesusi sahu deyo, “Mandoni kontaio yoaso yau fo mani, wiro yoaso yau tera kaha, mae yoaso Mano demi yau foi,

45 tuti mandoni dino deti yau fo mani, wenani kontaio deti Mano demi yau ma foi.

46 Weo ira to nunei ma nina ne we iweSambe-warai, ambori mandoni saino eroaso yau fo mani, wiro enayai na mamantitifo aha fanai.

47 Mandoni dino tarao nehu kaiwofo wape wiro dohong kariria kaha mani, wiro ikutu kaiwo kariri kaha. Weo wiro ira ma we ikutu kaiwo we nunei kaha, mae ira ma we ifariri nunei.

48 Mandoni dino deiaya yau tuti wiro tarao nehu kaiwofo kaha mani, sobu aiboifo rai, weo nehu kaiwo imadura fo aino dinggairi tuti kiutu kaiwo kariri wenani na rahida Sempaisi kife nunei nai foi ne.

49 Weo wiro imadu na mantaung yau kaha, wape Dai, mano demi yau foi, andino demi yau

we imadu fianai aino todoni kontaio imadurai we meafo ne.

⁵⁰ Tuti iwaitawanai we ne kaiwo pondoai we inontarainesa fo dohonsa eminohi we numainu. Ampafe fianai aino imaduraifa fo, imadurai kariri kaiwo Dai demi yau we imadura fo.”

13

Yesusi yuairurang ne inontarai ewesuraya mandufosa eawemifo we deunausa we ewewoming wawera wesa

¹ Rerai we rahida Paska foi, Yesusi deitawanai we ne rahidafo mai we da weru nunei, daraberahi we Dai aha. Yesusi enewawu ne inontaraifosa paria, amani ne inontarai eroasoi enayai na nunei ninisa, tuti enewawusa pampang paria werea naya fo.

² Yesusi minohi dampi diruai ria ne inontarai ewesuraya mandu fosa tonanai, tuti Saminseni weanggariri Yudas Iskarioti, Simoni antungfoi kawurua, medu wei na enerorongfoi we ambori dewayang Yesusi.

³ Yesusi deitawanai we Dai na rorafaisi do-hongno mananufo wei ampa we yu fifiani kontai, tuti deitawanai kontai we da na Allai ma tuti ambori daraberahi we Allai aha.

⁴ Ainanaya doari ayai, disu ne ansung boriei foi, tuti yu ireu aburung feaia wiora na enerabuangfo,

⁵ mayeai wiowu merehafeai na loyang bei tuti da mae yuairurang ne inontarai ewesuraya mandu fo eawemifo, tuti dufi eawemifo na ireu aburung wiorahi na enerabuangfo nanai.

⁶ Niari finanai paria sobu Simon Petrusia mani, Simon Petrusi medu wei deyo, “Sengne waune, wiro ruairurang avehune kaha fe?”

⁷ Ampafe Yesusi medu wei deyo, “Fianai aino inari ninai wiro boitawana kaharai, wape ambori boitawanai ki.”

⁸ Petrusi medu wei deyo, “Nana fanai, todoni kontaio wiro ruai avehune fanai!”

Wape Yesusi medu wei deyo, “Masino iruairurang wau kaha mani, wiro kontai yau kaha.”

⁹ Ampafe Simoni medu wei deyo, “Sengne waune, tonana mani wiro ruairurang avehune tera fanai, mae warahu tuti nuhukamieinei kontai!”

¹⁰ Yesusi medu wei aha deyo, “Mandoni dino deriaia fo mani, mirarebanai kiai ampa, amparefe wiro yuairurang ne taraifoi ahang kaha, mae awengfo terai aino yuairurama ne. Tuti memararebanai ampa, wape wiro mehai tonana kaha.”

¹¹ (Yesusi deitawang mandoni dino ambori dewayani fo ampa, doni medu deyo, “Wiro meara mehai memararebana kahai” nina.)

¹² Yesusi yuairurang eawemifo kaia, mayeai yuai ne ansung boriei fo aha sensuni tuti daraberahi to ne katai minohi nai foi aha. Ainanaya medu wesa deyo, “Mewaitawang fi arahi inari we mea ninaifa ne?

¹³ Mesahu yau we Mantaunau tuti Seng, tuti kaiwo memadurai tonana fo tarai, weo yau mani Mantaunau tuti Seng di yau.

¹⁴ Ampafe masino yau mene Mantaunau tuti Seng di yau, tuti iruairurang meawemiwa weo iwewoming we mea tonana mani, mea kontai

na todoni feai kontaio meruairurang wawera meawemiwa tonanai, amani mewewoming wawerahai we mea tonanai.

¹⁵ Weo yohong fiainawiai nanai we mea ampa, ambori mea kontai menari kariri fianai aino inari we mea tonanaia fo.

¹⁶ Tarai antu! Imadurai we mea mau yeo, woming manei wiro dedai sewa mano yufi wei foi kaha, tuti mano emi foi wiro dedai sewa mano demei foi kaha.

¹⁷ Mewaitawang fininai na mai ampa, ampare metohong kaririaia mani, mesobu ne maifo rai.”

*Yesusi medu kariri todoni Yudasi dewayanifo
(Matiusi 26:21-25; Markusi 14:18-21; Lukasi 22:21-23)*

¹⁸ Yesusi medu aha deyo, “Fianai aino imadurai ninai wiro kariri mea kiai kaha, weo iwaitawang mandoni saino yirisara fo. Wape fianai aino dotu na Kaiwo Mararebana fo todoni kontaio kaririai, amani:

‘Mano kionta yau dang nehu rotine mani,
wenani ambori biari nehu rewangguainei
ki.’*

¹⁹ Finanai wiro kawaria kaharai mae yeikaririaifafong we mea, ambori finanai kariria mani, meroasoai we yau mani mano ahui we YAUNE foi dine.

²⁰ Tarai antu! Imadurai we mea mau yeo, mandoni dino demang we mano yemi foi na mai mani demang we yau kontai. Tuti mandoni dino demang we yau mani, demang we Mano demei yau foi.”

* **13:18** Masmuri 41:9

21 Yesusi medu tonanaia kai fo, enerorongfoi fituayai paria tuti medu deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, manei na mea ambori dewayang yau ki.”

22 Ne inontarai erariati fosa ewati wawerasa na enemittuai paria we mandoni dino Yesusi deyoi tonanafo.

23 Manei na ne inontarai ewesuraya mandu nanisa, amani mano Yesusi enewawuti foi, wiatai na eneung domoya fo sauo Yesusi.

24 Ampafe Simon Petrusi urekamani deyo, “Butang berahi, we mandoni dino deyoi tonanai nina!”

25 Ainanaya mano wiatai sauo Yesusi nani deti we Yesusi tuti medu wei deyo, “Sengne waune, mandoni dino boyoi tonanai nina?”

26 Yesusi yoa wei deyo, “Inontarai nani mani, andino irorang rotifoa tuti yohonai wei ne.” Medu tonanaia mayeai kia rotifo yorang na rewang-guaifoa, ainanaya dohonai we Simon Iskariotio antungno Yudasia.

27 Yudasi yu roti Yesusi dohonai tonanai weia fo nanai, enerorongfoi Saminseni sensonia. Ainanaya Yesusi medu wei deyo, “Fianai aino boyo nari wa mani, nari kahairaia.”

28 Yesusi medu tonanai wape manei na ne inontarai eminohi etampi ruhiae nanisa wiro tefu fiani aino medurai tonanai we Yudasifo kaha.

29 We Yudasi yu ene kasi doi foi, ampafe mano etampi ruhiae nanisa ewaitarahio Yesusi demi we wiori fieai we rahida Paska foi ete demi we do-hong fieai we inontarai ene pari fi fosa.

30 Yudasi yu rotifo ria Yesusia nanai, mayeai

doabariri tuti da to boriai sikaherawa. Rabuang bonani mani, diru kawurua.

Yesusi dohongno kaiwo pondoai waworu

³¹ Yudasi da wa nanai, mayeai Yesusi medu we ne inontarai wei fosa deyo, “Ninaia mani Kaisung Inontarai nei, Allai yuaisi dedai sambe-warai ampa, tuti na I wedaya inontaraine etaparanding Allai we dedai tuti mirarebanai.

³² Masino na Kaisung Inontarai nei wedaya inontaraine etaparanding Allai mani, na I kontai wedaya Allai deparandini tonanai. Kontai Allai yuaisi dedai tuti mirarebanai ahera tonanai.

³³ Nehu arikangne meaine, wiro inayai waroリア mea ahang kaha. Ambori mesera we yau ki, wape kariri fianai aino raminde imadurai we mano ewenunggamieie we Yahudi fosara nanai, tonanai kontai imadurai we mea aha, amani yeyo: To katai ira wei foi, todoni kontaio mane ro weia kaha rai.

³⁴ Yohong Kaiwo Pondoai waworu feai we mea amani: Menemiwawu wawera mea. Toyari yau we enehuwawu meafo, mea kontai menemiwawu wawera mea tonanai.

³⁵ Na tonanane, ambori kaiwasanei kiai ewaitawanai we nehu inontarai meraria yau di mea, amani na menemiwawu wawera mea fo.”

*Yesusi medurai we ambori Petrusi feforai ki
(Matiusi 26:31-35; Markusi 14:27-31; Lukasi 22:31-34)*

³⁶ Simon Petrusi dutang bera Yesusi deyo, “Sengne waune, boyo ro todoni?” Yesusi yoa wei deyo, “To katai iraoi nini, na ninaifa mani wiro ro ria yau kaha rai, wape akawuru wori ro ria yau ki.”

³⁷ Simon Petrusi dutang berahi aha deyo, “Sengne waune, we fiani na nina mani ira ria wau kahai nina? Imainenang we imereha we wau!”

³⁸ Yesusi medu wei aha deyo, “Tarai we moine-nang we mureha we yau e? Tarai antu! Imadurai we wau mau yevo, wiro manggohei bibe kaharai wape fofora yau webetoru kawurua!”

14

Yesusi mani we Rang we Dai Allai

¹ Yesusi medu paria aha deyo, “Wiro meweanssarai fanai. Meroaso Allai, meroaso yau kontai.

² Na Dai ne munu rorong fo mani, katai bitoya we meminohi nai. Masino tonana kaha mani, todoni kontaio yeikaririai we mea ki. Weo ira to wanaia we imainenang katai we mea.

³ Tuti ira to wanaia tuti imainenang kataifeai we meara mani, ambori yarabera yau we mea aha ma tuti ika mea to nehu kataifoia, ambori na katai doni inayai nai nana mani, mea kontai menayai na nanai.

⁴ To katai bodoni ira wei mani, mewaitawang rangfoi.”

⁵ Ainanaya Tomasi medu we Yesusi deyo, “Sengne waune, amewaitawang to katai bodoni ro wei foi kaha, amafe amewaitawang rang nani todoni?”

⁶ Yesusi medu wei aha deyo, “Yauno iweRangne, mano iweTarai di yau, tuti mano Yohong Anseng-foi di yau. Mandoni kontaio da we Dai mani wiro na rang siai bei kaha, mae na yau terai.

⁷ Masino metaroanso yau mani, metaroanso Dai kontai. Na ninai to fongna mani metaroani tuti mewatiao ampia.

⁸ Pilipusi dutang Yesusi aha deyo, “Sengne waune, boinawi Dai we amea, nana mani demoyara we ameara finanai.”

⁹ Ampafe Yesusi medu wei deyo, “Pilipuse, waroi mau wa inayai rahang mea, wape metaroanso yau kaharai e? Mandoni kontai andino deti yau mani, deti Dai kontai ampa, ampafe todonie modu boyo, yeinawi Dai nani we mea ninai?

¹⁰ Roasoa kahai we Dai niayai na yau tuti yau kontai inayai na Daine ne? Fianai aino imadurai we mea ne, wiro imadurai na mantaung yau kaha, mae na Dai mano niayai na yaunei. Andino niari ne fi yu fo kai na yaune.

¹¹ Meroasoifa we Dai niayai na yau tuti yau kontai inayai na I. Ete tonana kaha mani, kadono meroasoai weo mewati fitantumao inaria fo.

¹² Tarai antu! Imadurai we mea mau yeo, mandoni kontai andino yoaso yau mani, ambori niari fianai aino inari ne kontai ki, tuti nanai tera kaha mae niari fi fuba sewa ne nanafo kontai ki. Weo ira we Dai aha.

¹³ Tuti fianai aino metutang weai na wonohune mani, ambori inari kaririai ki, inari kariri finanai ambori iwedaya inontaraine etaparanding Dai.

¹⁴ Masino metutang we fiani kontai we yau na wonohune mani, ambori yohong kaririai ki.”

*Yesusi dererai we ambori dohongno Nuaninu
Mirarebana foi we fiata tata ki*

15 “Masino menemiwawu yau mani, ambori metohong kariri nehu kaiwo pondoia nanai.

16 Yau ambori yutang Dai tuti I ambori dohong Mangfata siai manei we mea aha ma, ambori weriria mea we fitawafa.

17 Mangfata nani mani Allai Nuaninufoi dine, I mani Nuaninuo deinawi ne wetaraifo. Nunei wiro demang wei kaha, weo wiro detioi kaha tuti deroani kaha. Wape mea mani metaroani, weo weriria mea tuti niayai na mea ki.

18 Wiro itua mea meweawata kaha, mae ambori yarabera yau we mea aha ma ki.

19 Waroi ahang kahai mae nunei ambori deti yau ahang kaha, wape mea mani ambori mewati yau. Yarang ampafe mea kontai ambori metarang ki.

20 Na rahida bonani dino ambori mewaitawanai we iweboyari ria Dai, tuti meweboyari ria yau, tuti iweboyari ria mea.

21 Mandoni kontai andino yu nehu kaiwo pondoia ne tuti dohong kariria mani, wenani dino enewawu yaune. Tuti mandoni kontai andino enewawu yau, wenani Dai ambori enewawuti kontai ki, tuti yau kontai ambori enehuwawuti tuti yeinawi nehu tarainei wei ki.”

22 Yudasi (wiro Yudas Iskarioti kaha) dutang bera Yesusi deyo, “Sengne waune, we fianie boyo boinawi nemu taraiwai we wau mani Mananu Mampariri foi di wau we amea terai mae wiro we nunei sentenang kahai nina?”

23 Yesusi yoa wei deyo, “Masino inontarai manei enewawu yau mani, inontarai nani dohong kariri nehu aunaune. Wenani Dai ambori enewawuti,

tuti Dai tuti yau ambori aura weia tuti auminohi riati.

²⁴ Mandoni kontaio enewawu yau kaha mani, wiro dohong kariri nehu aunaune kaha. Aunauo metaramioai ria yau ninai, wiro na yau kaha, mae na Dai mano demi yau nei.

²⁵ Finanai kai imadurai we mea na inayai na nunei ria mea nina.

²⁶ Wape Mano Fiata foi, amani Nuaninu Mi-rarebana foi, andino Dai demi na wonohune ma we fiata mea. Nuaninu nani dino ambori deunau fikiai doni konta foi we meane, tuti ambori deretawang mea we fianai aino imadurai kawuru we meara fo.

²⁷ Ne maifo yohonai watai ria mea. Nehu maine yohonai we mea, tuti fianai aino yohonai ninai, wiro ne tarai kariri ne maio nunei dohonai we mea fo kaha. Dohona meweansarai tuti mematai fanai, mae meminohi na mai na nehu maine.

²⁸ Metaramioai we imadu yevo, ira weru mea, wape yarabera yau we mea aha ma ki. Masino menemiwawu yau mani, mefaraise we ira ne. Weo ira we Dai, weo I mani fiabai sewa yau.

²⁹ Wiro fininai kawaria kaharai mae, imaduraifafong tonanai we mea, ambori finanai kawaria mani meroasoai.

³⁰ Wiro imadu kaiwofeai bitoya we mea ahang kahai, weo rahida mai we mananuo wenunggamiei we nunei da ma ne. I wiro ne mambiriufeai we yau kaha,

³¹ wape todoni kontaio finanai kawariai ambori nunei deitawanai we enehuwawu Dai tuti fiani kontai aino Dai demi yau wea fo yohong kaririai na mai.

Into, metoabari mea tara weru katai nini.”

15

Yesusi mani toyari wai robong tarai tuti mano erariati fosa ene tarai toyari ne arirawangfo

¹ Yesusi medu aha deyo, “Yau mani wai angguri robong tarai di yau, tuti Dai dino ne romi angguri foi ne.

² Angguri arawang sobaurai na yau foi, bodoni dino webong kaha mani ferangkutui tuti arawang bo webong foi derari ambori webong bitoya aha.

³ Nahu aunau yeunauwai we mea ne wedaya mea memararebanaia mehai ampa.

⁴ Todoni kontaio menayai na yau pampang, tuti yau kontai inayai na mea ki. Weo angguri arawangfoi siaia mani wiro webong kaha, mae sobaurai na robongfoi fino webong fe. Tonanai kontai we mea, masino menayai na yau kaha mani mewebong kaha.

⁵ Yau mani wai angguri robong di yau tuti mea mani arawang di mea. Mandoni kontaio niayai na yau tuti yau kontai inayai na i mani, webong bitoya. Weo menayai boriei weru yau mani, wiro menari fiea kaha.

⁶ Mandoni kontai wiro niayai na yau kaha mani, wenani kabioi to boriei ne tarai toyari arawangfoi ambori memasa, mayeai fanduhi tuti kabioi to adiafoi we kesoi.

⁷ Masino menayai na yau tuti nehu aunaufo nayai na mea, nana mani fifiani kontai aino metutang wea fo, mesobuai.

⁸ Masino mewebong bitoya mani wedaya inontarai etaparanding Dai paria tuti na tonanane

kontai metainawiai we nehu inontarai meraria yau di mea.

⁹ Toyari Dai we enewawu yau fo, yauo enehuwawu mea kontai tonanai. Menayaia mutu na nehu enehuwawufo nana to.

¹⁰ Masino metohong kariri nehu kaiwo pondoia fo mani, ambori menayai na nehu enehuwawufo, toyari yau we yohong kariri Dai ne kaiwo pondoia fo tuti inayai na enewawufo nanai.

¹¹ Fininai kai yeikariria we mea tonanai, ambori nehu imirisingfo nayai na menemirorongwai, tuti memararisingwa mai.

¹² Nahu kaiwo pondoai we mea finina: Mene-miwawu wawera mea, kariri yau we enehuwawu mea fo.

¹³ Mano enewawufo fuba sewa ne mani, inontarai mano dohong ne taraifoi mireha we ne maniwowirifosa foi. Wiro enewawufeai fuba sewa ne tonana fo kaha.

¹⁴ Masino metohong kariri nehu kaiwo pondoai we mea fo na mai mani, nehu maniwowiri di mea.

¹⁵ Wiro isahu mea we woming ahang kaha, weo womingfoi wiro deitawang fio ne inontarai yufi wei foi fi niari fo kaha. Wape isahu mea we nehu maniwowiri, weo fi kiaio tarahuoi ria Dai foi, yeisahari kiai we mea ampa.

¹⁶ Wiro meaino metiri yau ne kaha, mae yauno yiri mea ne, tuti iruai mea we ambori mera tuti mewebong bitoya paria, tuti mene bong nanai wiro wioru kaha, mae niayai waroi. Na tonanane fianai aino metutang weai we Dai na wonohune mani, ambori dohonai we mea ki.

17 Nehu kaiwo pondoai we metohong kariria fo aininai: Menemiwawu wawera mea.”

Yesusi meduraifa we nunei ambori enerireu mano erariati nesa ki

18 Yesusi medu aha deyo, “Masino nunei enerireu mea mani, mearomioai we ne tonanane enerireu yaufafong ampa, akawuru wori mea ki.

19 Masino nunei ne inontarai di mea mani, enewawu mea rai. Wape yiri mea weru nunei ampa, ampare wirowi nunei ne mea ahang kaha. Nanai wedaya nunei enerireu mea ninai.

20 Mearomio fianai aino anta imadurai kawuru we meara fo amani, ‘Womingnei wirowi fiabai sewa mano yufi wei foi kaha.’ Masino enari kanggani yaua mani, ambori enari kanggani mea, mano merufi we yau ne mea kontai ki. Masino etohong kariri nehu kaiwofo mani, ambori etohong kariri mene aunafo kontai ki.

21 Wape wonohunei wedaya enari kanggani mea tonanai, amani weo meraria yau fefe, weo nunei wirowi deroanso Mano demi yau foi kaha fefe.

22 Masino ira ma tuti imadu wesa kaha, nana mani wirowi ewaitawanai we ewesasari kaha, wape ira ma imadu wesa ampa ampare ninaia mani wirowi ehidori weru ene sasari nani ahang kaha.

23 Mandoni kontaio enerireu yau mani, wenani kontai enerireu Dai.

24 Inari fitantuma bitoya na euremireafu ampa, fitantumao manei siai wirowi niari na wea kaha rai. Masino inari tonanai rahangsa kaha mani, ewesasari kaha. Wape ninaia mani ewatio fitantumao inari fo tonanai ki, wape enemirireu yau tuti Dai kontai.

25 Wape ne tonanane kawariai ambori mai kariri kaiwo dotu na ene Kaiwo Mararebana foi deyo,

‘Inari sarafiea kahai, wape enemirireu yau funomai.’*

26 Mangfata ambori yemi da ma foi, amani Nuaninu Mirarebanai Wetaraio kewariai na Dai ma foi mani, I ambori meduairai kariri yau ki.

27 Tuti mea kontaio memaduairai kariri yau, weo meweriria yau na reantenangfo paria sobu nina fefe.”

16

1 “Fininai kai yeikaririai we mea tonanai ambori wiro metawa fanai.

2 Ambori mano ewenunggamiei fosa etata mea weru munu agama Yahudi fo ki. Tuti ambori mano emung mea fosa enemitituai we enari tonanafo deinawiai we esomi we Allai tarai finanai. Rabuang bo inontarai enari tonanafo ambori kawariai ki.

3 Enari tonanai we mea, weo wiro etaroanso Dai kontai yau kahaia.

4 Wape imaduraifafong we mea tonanai ambori fininai kawariai aha mani, mewaitawanai we imadurai kawuru we mea ampa.”

Yesusi medu kariri Nuaninu Mirarebana foi fi niari fo

Yesusi medu aha deyo, “Fininai wiro imadurai we mea na reantenangfo kaha, weo inayai rahang mea ne rai.

* **15:25** Masmuri 35:19

⁵ Wape ninaia mani, ira we Mano demi yau ma foi aha, tuti wiro manei na mea dutang deyo, 'Ro todoni?'

⁶ Wape kaiwo imadurai toninaifa we mea ne wedaya menemirorongwai fituayai.

⁷ Tonanai ki, wape kaiwo imadurai ninai tarai, amani masino ira weru mea mani, finanai kia bengfo sewa we mea. Weo ira wa kaha mani, Mangfatafoi da we mea ma kaha, wape ira wa fino yemi Mangfatafoi da we mea ma fe.

⁸ Mangfata nani da ma mani, ambori wedaya nunei deroanai we niari sasari, deinawiai we nunei kariri ne masifo tuti nunei deitawanai we ambori Sempaisi kiutu kaiwo karirisa ki.

⁹ Mangfata nani deinawi kariri ene sasarifoi weo eroaso yau kaha,

¹⁰ deinawi kariri ne masifo weo ira we Dai aha tuti wiro mewati yau ahang kaha,

¹¹ tuti kariri Sempaisi we kiutu kaiwo kariri nuneifo weo Saminseni, mananu nunei, sobu ai-boifo.

¹² Fi bitoya kontai yevo imadu kariri we mea, wape nina mani wiro mewemambiri we metamang wei kaharai.

¹³ Wape Nuaninu nani, amani Nuaninu Mirarebanaio Wetarai foi, ambori wiwiang mea we metaroanso ne wetaraifo. Wiro medu na mantauni kaha, mae fianai aino taraoaia fo aino medura ne, tuti ambori deikaririai we mea kariri fianai aino ambori kawariai na rahida fui wanai ahang fo.

¹⁴ I ambori deparanding yau, weo ambori medurai we mea fianai aino sobuai ria yau fo.

¹⁵ Fi kiaio Dai nen i foi, yau kontai nehu fi fine.

Nanai wedaya imadu yeyo, I ambori medu fi kiaio sobui ria yau foi we mea ki.”

Yesusi ne inontaraifosa enemirorong fituaya rai, wape ne nanai ambori yiwang na efaraisefo aha ki

¹⁶ Yesusi medu aha deyo, “Katu mani mewati yau ahang kaha, tuti katu aha mani mewati yau aha ki.”

¹⁷ Ne inontarai ewesuraya mandu fosa etarami kaiwofo nanai, emadu wawerasa eteyo, “Kaiwo todoni fino medurai deyo, ‘Katu mani mewati yau ahang kaha tuti katu aha mani ambori mewati yau aha nina’? Tuti deyo, ‘Ira we Dai aha nina’?”

¹⁸ Fianai aino medurai deyo, ‘Katu aha nina’? Tatafu kaiwo medurai tonana fo kaha.”

¹⁹ Yesusi deitawanai we eteyo etutang berahi we kaiwofo, ampare medu wesa deyo, “Kaiwo anta imadurai yeyo, ‘Katu aha mani wiyo mewati yau ahang kaha, tuti katu aha mani ambori mewati yau aha ki’. Kaiwo nanai aino mesewa weai nina e?”

²⁰ Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, ambori mesai tuti metaidu, wape nunei ambori mirising. Ambori menemirorong fituayai, wape menemirorong fituayai nanai ambori yiwani na memararisingfo aha ki.

²¹ Wiwinsanai manei ne rahidafo maia mani, amaina pirahai tuti arohuayai, wape minohi tuti arikangfoia kasaua mani, aroporo ne pirahafo tuti arohuayai nanaia, weo mirising we arikang manei saubaununggamiei to nunei fefe.

²² Tonanai kontai we mea, ninaifa mani menemirorong fituayai, wape ambori isobu mea aha

ki, ampare wedaya memararising aha, tuti mandoni kontaio wiro wedaya memararising nanai nai weru mea kaha.

²³ Na rahida bonani mani, wiro metutang we fieai we yau ahang kaha. Imadurai na kaiwo tarai we mea ne, fiani kontai aino metutang weai na wonohune we Dai fo, finanai ambori Dai dohonai we mea ki.

²⁴ Paria sobu rahida bonini wiro metutang we fieai na wonohune we Dai kaharai. Ampafe metutanaia, ambori finanai mesobuai ki, ambori memararisingfo mai.

²⁵ Fi imadurai kai tonina ne, imadu na kaiwo netawea fo. Wape rahidao ambori imadu na kaiwo kasau beyari we mea foi ambori da ma ki. Rahida bonani wiro imadu na kaiwo netawea fo ahang kaha, mae imadua kasau we mea kariri Dai.

²⁶ Na rahida bonani ambori mewenadi na wonohune we Dai. Tuti wiro imadurai we mea yeo yutang Dai we fieaifa we mea kaha.

²⁷ Weo Dai mantauni enewawu mea, weo mene-miwawu yau ampa tuti meroasoai we ira na Allai ma fefe.

²⁸ Tarai we ira na Dai ma tuti ira to nunei ma. Wape ninaia mani, ira weru nunei aha tuti ira we Dai aha.”

²⁹ Ainanaya Yesusi ne inontaraifosa emadu wei aha eteyo, “Ninaia mani wiro modu na kaiwo netawea fo ahang kaha, mae modu parai ampa.

³⁰ Ninaia mani amewaitawanai we fifiani kontaio boitawanaia kai tuti wiro manei bera wau we fieai ahang kaha. Nanai wedaya ameroasoai we wau mani ro na Allai ma.”

³¹ Yesusi medu wesa aha deyo, “Ampafe meroasoai taraia finina e?

³² Mearomioaifa! Rahidafo ambori da maki, tuti da kawuru ma ne, weo inontarai ewedaya mea mewawu taterai to mene kataifo tuti mewawu weru yaua imesiri yau. Tonanai ki wape wiro imesiri yau kaha, weo Dai weriria yau fefe.

³³ Fininai kai imadurai we mea tonanai, ambori menumiruainso ne maifo we meweboyari ria yau fefe. Na nunei ninai mesobu dadirafo we inontarai enari kanggani mea, wape metawang meara mutu, weo ikaraikobu nunei ampa!”

17

Yesusi wenadi we mantauni

¹ Yesusi medu tonanaia kaifo, fioai ureng deti to rorafaisi tuti medu deyo, “Daie, rahidafe mai ampa. Ruai nemu Kaisungnei dedai sambewarai, ambori nemu Kaisungnei kontai wedaya wonomuwa dedai sambewarai kontai.

² Toyari bohong mananufo wei we yuo inontarainesa kiai fo ampa, tonanai kontai we I ambori dohong numainufo we mano Dai bohonsa weia fosa kontai.

³ Minohi arang we numainufo ainina: Inontaraine etaroanso Dai wau, we mesiri wauno Allai tarai di Waune. Tuti etaroanso Yesus Kristusi mano Dai bemi ma nei. Nana mani minohi arang we numainufo ainanai.

⁴ Inari Dai wonomuwai dedai tuti sambewarai na nunei ampa, amani na yohong kariri fianai aino Dai bemi yau weai we inari fo na maia fo.

⁵ Tuti ninaifa mani, Daie, ruai yau yedai imararebanai na mantaung wau aromureawa,

na sambewarai dedaio raminde nehu kawurua fo na nunei wiro tamui kaharai fo.”

Yesusi wenadi we ne inontarai erariati fosa

⁶ “Yeinawi Dai wau kawuru we inontarai nunei ninisa ampa, amani inontaraio bohonsa we yaua fosa. Inontarai nanisa mani, nemu inontarai saine tuti bohonsa we yau ampa tuti etohong kariri nemu Kaiwowa ampa.

⁷ Ninaifara mani, ewaitawanai we fi kiaio bohonai we yau ne, finanai na Wau ma.

⁸ Weo nemu Kaiwo bohonai we yau fo, imadurai kai wesa ampa tuti etamang weai na mai ampa. Ewaitawanai tarai we yau mani ira na Dai wau ma tuti eroasoai we wauno bemi yau ne.

⁹ Iwenadi wesa. Wiro iwenadi we nunei kaha mae wesa terai, amani mano bohonsa we yau ma nesa, weo ea mani nemu inontarai saine.

¹⁰ Tuti mandoni kontai saino nehusa ne nemusa kontai, tuti mandoni kontai saino nemu sa wa nehu sa kontai. Tuti na tonanafo etaparanding wonohune dedai tuti sambewarai.

¹¹ Ninaifa mani ira we wau mau ne, wiro inayai na nunei ahang kaha, wape ea mani enayai na nunei ne. Daio murarebanawa Wau! Bowawusa na wonomu wemambiriwa, amani wonomu we-mambiriuo bohonai we yau kawurua wa, ambori eweboyari kariri turu we tuweboyari ne.

¹² Na siario inayaifa riasa na nunei ninai, yewawusa na wonomuwa amani mambiriuo bohonai we yau ma fo, yewawusa kawuru ampa tuti manei wiro niai kaha. Mano niai foi mani, mano kutuai kawuru kariri we ambori niai, tuti finanai ambori mai kariri kaiwo dotu na Kaiwo Mararebana foa fo.

¹³ Ninaifa mani, ira we Dai wau aha mau tuti fin-inai kai imadurai na inayai na nunei nina, ambori emirising na mararising tarai yohonai wesa fo.

¹⁴ Dai nemu Kaiwone yohonai kawuru wesa ampa tuti nunei enerireusa, weo ea mani wiro na nunei kaha, toyari yau we wiro na nunei kaha ne.

¹⁵ Yutang wau ninai wiro we ambori kasa weru nunei kaha, mae we ambori borarasa weru mano kerira pari foi.

¹⁶ Ea mani wiro na nunei kaha, toyari yau we wiro na nunei kaha fo.

¹⁷ Narisa emararebanai na ne wetaraifo; Ne wetaraifo mani, nemu Kaiwo Mararebana fo.

¹⁸ Ne tarai toyari bemi yau to nunei ma fo, yau kontai yemisa to nuneia.

¹⁹ We ene maifo wedaya yohong nehu tarainei we wau terai, amani yohong kariri nemu awiawa, ambori na tonanane ea kontai ruaisa we nemu inontarai emararebanai.”

Yesusi wenadi we inontarai eroaso i nesa kiai ne

²⁰ “Wiro iwenadi tuti ea tera kaha. Mae iwenadi kontai we inontarai ambori eroaso yau fosa, amani inontarai ninisa ansaino ewuwu kaiwo kariri yau wesa fo.

²¹ Iwenadi ambori ea kiai eweboyari, kariri Dai wau weboyari ria yau tuti yau kontai iweboyari ria wau ninai. Tuti ambori eweboyari ria turu, ambori na tonanane nunei deitawanai we Dai wauno bemi yau to nunei ma ne.

²² Ne sambewarai dedaio Dai bohonai we yaua nanai, yohonai kawuru wesa ampa ambori ea kontai eweboyari kariri turu we tuweboyari nina.

²³ Yau iweboyari riasa tuti Dai wau weboyari ria yau, ambori eweboyari tarai. Na tonanane nunei

ambori deitawanai we Dai wauno bemi yau ne tuti enemuwawusa kariri enemuwawu yau ninai.

²⁴ Daie, yohong weai paria we ambori mano bohonsa we yaua ninisa, eminohi ria yau na katai bodoni dino inayai nai fo, ambori ewatio nehu sambewaraio dedai fo, amani dadai mi rarebanaio bohonai we yaua nanai, weo nari nunei kaharai mae, enemuwawu yau kawurua.

²⁵ Daio mosi wa waune! Nunei wiyo deroanso wau kaha, wape yau mani yeroanso wau tuti inontarai ninisa ewaitawanai we Dai wau bemi yau ma ne.

²⁶ Tuti yeiriri wonomuwai wesa ambori etaroanso wau ampa tuti yeiririai pampang wesa tonanai, ambori Dai nemu enemuwawu yau wa nayaia mutu na enemirorongfoi tuti yauo iweboyari riasa pampang.”

18

Etafu Yesusi

(Matiusi 26:47-56; Markusi 14:43-50; Lukasi 22:47-53)

¹ Yesusi wenadi tonanaia kaia fo, i tuti ne inontarai ewesuraya mansiari fosa era to waya sirarang Kidroni eneung doweifolia. Romi bei wiatai na nanai, ampare Yesusi tuti ne inontaraifosa esuai to romifoi afui.

² Yudasi, mano dewayang Yesusi foi, deitawang katai nani kontai, weo Yesusi tuti ne inontarai suraya mandu fosa wea mani era to katai nania fefe.

³ Ampafe Yudasi da to katai nania, kia afai mamuna Roma fosa manea tuti mano ewaitawang wedua Sempaisi ne Munufoi na Yerusalemifo

manea, amani inontaraio imami baba fosa tuti Farisifosa etemisa fosa. Inontarai nanisa eha fimmamuna, pelita tuti obori.

⁴ Yesusi deitawang fi kiaio ambori sodaira fo, ampare dariaia da weu inontarai nanisara tuti dutang berasa deyo, “Mandoni dino mesera wei ne?”

⁵ Eroa wei aha eteyo, “Yesusi, inontarai Nazareti foi.” Ampafe Yesusi medu wesa aha deyo, “Yau nina.” Yudasi mano dewayani foi kontai doari na nanai riasa.

⁶ Na kutu Yesusi medu deyo, “Yau nina,” tonanafo esu to fuia ehai beyari tuti etawai aweu ewatai na kahofa nuwowongfo.

⁷ Ainanaya Yesusi dutang berasa nariai aha deyo, “Mandoni dino mesera wei ne?” Ampafe emadu wei aha eteyo, “Yesusi, inontarai Nazareti foi.”

⁸ Yesusi medu wesa aha deyo, “Anta imadurai ampa we yeyo, yaune. Masino yauno mesera we yaune mani, metawing nehu inontarainesa era wa.”

⁹ Na tonanane ambori masi kariri kaiwo anta medurai deyo, “Inontaraio bohonsa we yau nesa, wiro itua manei sodai ne karirafo kaha.”

¹⁰ Ainanaya Simon Petrusi kia sondu aburuei, ampare fiatini doa awaruo imami fuba foi ne womingfoi tarandaung domoya foi nanai fituayaia. Imami ne woming nani mani wonong fino Malkusi.

¹¹ Ampafe Yesusi medu we Petrusi deyo, “Tata nemu sonduwai na ne kataiwai aha! Weo todoni kontaio yunung anggurio deinawi kariri dadirao Dai dohoni we yau ma nei rai.”

Yesusi doari na Hanasi arongreafu, tuti Petrusi fefora Yesusi

(Matiusi 26:57-75; Markusi 14:53-72; Lukasi 22:54-71)

¹² Ainanaya afai mamuna Roma fosa tuti ene mano wenunggamie wesa foi kontai Yahudio mano Farisi fosa tuti mano ewenunggamie we imami fosa etemisa fosa, etafu Yesusi tuti eworahi.

¹³ Reantenang mani ehari to Hanasia, weo Hanasi mani Kayafasi nyong dine. Defuina bonani mani Kayafasi dino weimami fuba ne.

¹⁴ Andino raminde deunau mano ewenunggamie we Yahudi fosa deyo, “Ne beng sewa mani, inontarai mansiari mireha we kaiwasanei sentenang.”

¹⁵ Simon Petrusi tuti manei siai na Yesusi ne inontaraifosa ura ria Yesusia. Inontarai mano siai nani mani imami fuba foi deroansoi, ampare suai kontai ria Yesusi to imamifoi ne munu refongfo afui.

¹⁶ Mae Petrusi mani doari na rahutu borong boriei fo. Mano siai nani dariai ahariei tuti medu we wiwingno deitawang wedua rahutu borongfo nania, ainanaya kia Petrusi usuayai to rorongfo afui.

¹⁷ Wiwing deitawang wedua rahutu borongfoi medu we Petrusi deyo, “Wau mani, mano etafuri wani ne inontarai erariati fosa manei di wau to?” Petrusi yoa wei deyo, “Yau mani, bereri.”

¹⁸ Rabuang bonani mani, danunangfo ne diru neungfo ampare mangfatafosa tuti mano ewaitawang wedua Sempaisi ne Munufoi na Yerusalem fosa, eruru adia bei kawuru na nanai

we eharuruwi. Petrusi kontai da wa doari riasa na nanai we keruru adiafoi kontai.

¹⁹ Na siari nanai kontai, imami fuba foi dutang bera Yesusi kariri ne inontarai erariati fosa tuti kariri ne aunaufo.

²⁰ Yesusi yoa wei deyo, “Imadu parai na kaiwasa bitoya foi urengreafu. Yeunau pampang na munu agama Yahudi fo tuti na Sempaisi ne Munufoi na Yerusalem, kataio inontarai Yahudi fosa kiai efanduhisa naya fo, wiro imadu wora fiea kaha.

²¹ Ampafe we fianie butang bera yau ninai? Butang bera mano etarami yau yeunau tonana fosa. Inontarai nanisa todoni kontaio ewaitawang fianai aino yeunauwai nana rai.”

²² Yesusi medu tonanaifara fo, inontarai ewaitawang wedua Sempaisi ne Munufo manei biari awaru bioipa Yesusi tararei tuti medu wei deyo, “Imami fuba nei mani madu wei tonanaifa ne?”

²³ Yesusi medu we mano bioi foi deyo, “Masino kaiwo imadura ne imadu sarawa mani, boinawi kariri ne imadu sarawai nanai. Mae kaiwo imadura ne wetarai mani, we fianie boipa tarahurei nina?”

²⁴ Ainanaya Hanasi denatu Yesusi to Kayafasi, imami fuba foi, na warangfo eworahia.

²⁵ Simon Petrusi doari mae keruru adiafoi na nanaifa wo. Ainanaya inontarai na nana fosa emadu wei eteyo, “Wau mani, inontarai wani ne inontarai erariati manei di wau to?” Petrusi gefora deyo, “Bereri, yau mani bereri.”

²⁶ Ainanaya imami fuba foi ne mangfata manei, i mani imami ne womingno anta Petrusi ferangkutu tarangfoi ne tera dine, medu wei aha

deyo, “Antanafa iwati wau we nayai kontai na romifoi riat to?”

²⁷ Mayeai Petrusi fefora aha deyo, “Bereri.” Na tatofang kutu nanai kontaio manggoheifoi bibe.

Yesusi doari na Pilatusi arongreafō

(*Matiusi 27:1-2, 11-14; Markusi 15:1-5; Lukasi 23:1-5*)

²⁸ Kameai kutungna mani, eha Yesusi na Kayafasi ne munufoi to gubernuri Roma foi ne munufoi aha. Inontarai Yahudi fosa wiro esuai to gubernuri ne munufoi afui kaha, weo ematai nana mani, kariri ene hukumifo mani wedayasa ewerarika, weo eteyo etangno fiang Paska foi fefe.*

²⁹ Ampafe Pilatusi dariai ariei medu wesa na munufoi dereung boriei fo tuti dutang berasa deyo, “Fifianai aino metinggai inontarai nini wea ne?”

³⁰ Emadu we Pilatusi eteyo, “Masino inontarai nini dohong sarawa kaha mani, wiro amehari to aromureane ma kaha.”

³¹ Ampafe Pilatusi medu wesa aha deyo, “Meharia, mehutu kaiwo kariri i, kariri mene hukumi Yahudi wai.” Manamo inontarai Yahudi fosa emadu wei eteyo, “Mae kariri mene hukumi Roma wa mani amene pari haki we amehutu kaiwo we maneia sodai aiboi marareha fo.”

³² Ampafe na tonanane ambori mai kariri kaiwo Yesusi meduraia fo, amani medurai we deikariri kariri todoni mireha toa fo.

* **18:28** Esuai to inontarai Yahudi kaha maneia ne munufoi mani wedayasa ewerarika kariri ene agamafoi, ambori wiro emai we etohonsua rahida Paska foi kaha.

³³ Ainanaya Pilatusi suai to ne munufoi afui tuti sahu Yesusia dutang berahi deyo, “Taraie, wau we Mananu we inontarai Yahudi fesa ne ne?”

³⁴ Yesusi medu we Pilatusi aha deyo, “Kaiwo butanai tonina ne mani, kaiwo tabau na enemuro-rongfuisi mandiei fine ete mano siai etaisaharai we wau e?”

³⁵ Pilatusi kesou medu wei aha deyo, “Ampafe inontarai Yahudi di yau e? Mano etafu wau eha wau we yau ma nesa mani, nemu inontarai mene nu boyari fosa tuti imami baba fosa. Fisarawai fianai aino nari ampa ne?”

³⁶ Yesusi medu wei aha deyo, “Nehu mananune wiro na nunei kaha, weo masino na nunei mani, ambori na toninane nehu inontaraine erurai we emamuna tuti yau, ambori Yahudifosa wiro etafu yau kahai ki. Manamo tarai we nehu mananune wiro na nunei kaha!”

³⁷ Ampafe Pilatusi dutang berahi aha deyo, “Aa! Tonana mani Mananu di wau e?” Yesusi medu wei aha deyo, “Moduwa tarai we boyo yau mani mananu di yau ne. Ne nanai wedaya itaubau nuhukamie to nunei ma ninai tuti ira to nunei ma ninai, ambori imaduairai kariri ne wetaraifo. Tuti mandoni kontaio da na ne wetaraifo nani tarao yau.”

³⁸ Pilatusi medu wei aha deyo, “Ne wetarai fianai aino boyoa ne?”

*Yesusi sobu aiboi marareha fo
(Matiusi 27:15-31; Markusi 15:6-20; Lukasi 23:13-25)*

Ainanaya Pilatusi kiawariai na munu refongfo ahariei, medu we inontarai Yahudi fosa deyo, “Ib-

erahia manamo wiro isobuai we dohong sarafiea kaha.

³⁹ Wape kariri fianai aino inari we mea na defuina neungne na rahida Paska tonina nei, amani yeiai inontaraio ewatai na aitamu rorong ne manei. Ampafe meteyo itawing mano ahui weMananu we inontarai Yahudi nei we mea re?"

⁴⁰ Manamo kaiwasa bitoya foi ebibe eteyo, "Bereri, wiro inontarai nani fanai, mae Barabasi!" (Barabasi mani, raminde nanai yurai na rabuangno etapa parenta Roma foi paria, tuti inontarai niari ne karirafo dine.)

19

¹ Mayeaia Pilatusi suai afui kia Yesusi ariei tuti demti ne afai mamuna fosa erubati.

² Afai mamuna fosa etanung sapewi weababo bei na ai arirawang weababo foi, tuti etatari na Yesusi nunggamieifoi. Esansuni na ansung borieio kehe rawanderi tuti ne harga dedai fo,

³ mae etaha afong webbeiru teai we emarari esomi wei eteyo, "Inontarai Yahudi ne ene mananune waune, amefiai wau!" Ainanaya eboipa Yesusi tarareia.

⁴ Mayeai Pilatusi kiawariai nariai ahariei tuti medu we kaiwasa bitoya foi aha deyo, "Mewati! Ikari mandiei yohoni we mea, ambori mewaitawanai we wiro isobuai we dohong sarafi kutuea kahaia."

⁵ Yesusi kiawariai ariei, na nunggamieifoi sata sapewi weababo foi tuti sensung ansung borieio kehe rawanderi tuti ne harga dedai fo. Mayeai Pilatusi medu wesa aha deyo, "Mewatia inontaraifoi."

⁶ Na kutu imami baba fosa tuti mano ewaitawang wedua Sempaisi ne Munu fosa ewatia Yesusi nanai, ebibe eteyo, “Pahui na aitabafoi! Pahui na aitabafoi!”

Pilatusi medu wesa aha deyo, “Meharia tuti mantaung mea mepahui na aitabafoi, weo wirosobu fisarawafeai na i kaha fefe.”

⁷ Inontarai Yahudi fosa emadu we Pilatusi aha eteyo, “Amene hukumi, tuti kariri hukumi nani mani, todoni kontaio sobu aiboi marareha fo, weo medu deyo i mani Allai ne Kaisung dine fefe.”

⁸ Rabuang bo Pilatusi tarao kaiwofo nanai, mitaifo fuba pari aha,

⁹ tuti suai to rorongfo ahafui demi eha Yesusi ahafui dutang berahi aha deyo, “Wau mani na doni ma?” Manamo Yesusi wirosobu yoa wei kaha.

¹⁰ Ampafe Pilatusi medu wei aha deyo, “Maya we roa we yau kaha e? Boitawana kahai we nehu mambiriwae ikutu kaiwo kariri waufone? Weo masino yeyo kosau weru aiboi nini mani kaririai, tuti yeyo wobu aiboi marareha fo mani, finanai kaririai.”

¹¹ Yesusi medu wei aha deyo, “Masino Sempaisi dohong mambiriwae we wau tonana kaha mani, wirosobu yemambiriwae we kutu kaiwo kariri yau kaha. Ampafe yeikaririai we wau, we mano soa yau to waramurorongfe ma nini mani, ne sasarifoi fiabai sewa wau.”

¹² Pilatusi tarao Yesusi we medu tonanafo, yurai paria we sawing Yesusi. Manamo inontarai Yahudi fosa ebibe mambiriwae eteyo, “Masino tawing inontarai nani weru aiboi marareha mani, wirosobu yemaniwowiri we Kaisari kaha. Mandoni

dino deyo i mani mananu dine mani, wenani weaiteta we Kaisari.”

¹³ Pilatusi tarao emadu tonanafo, demi eha Yesusi ariei, mae minohi na kadera eminohi nai we ehutu kaiwo foi na kataio wonongno Litrostotosi (Nang Kamiei) ete na kaiwo Iberani mani esahui we Gabatafoi.

¹⁴ Rahida bonani mani, rahida mainenang we kameaia mani rahida Paska foi, kontai tete araha ureng suraya boru rahida rabuang. Pilatusi medu we inontarai Yahudi fosa deyo, “Mewati mene mananunei!”

¹⁵ Manamo ebibe mantaung eteyo, “Muni weruai! Muni weruai! Pahui na aitabafoi!” Ainanaya Pilatusi medu wesa deyo, “Masi we ipahu mene mananunei na aitabafoi e?” Imami baba fosa eteyo, “Amene mananu siai manei kaha, mae Kaisari mesiri kawuru!”

¹⁶ Ampafe Pilatusi dohong Yesusi wesara we epahui na aitabafoia.

Yesusi epahu na aitabafoi

(*Matiusi 27:32-38; Markus 15:21-27; Lukasi 23:26, 33-43*)

Ampafe eha Yesusi ria Pilatusia.

¹⁷ Yesusi mantauni sodua ne aitabafoi, da to boriei to kataio wonong fino *Woming Nungkamiei*, na kaiwo Iberani mani esahui we Golgota.

¹⁸ Na katai nani epahui na aitabafoi. Inontarai siai mandu kontai epahu suru riati, amani manei na domoya manei na doweri, mae Yesusi ne rabuang.

¹⁹ Pilatusi demisa etata kaiwofeai na aitabafoi nunggamieifo. Kaiwo nanai dotu tono, Yesusi Inontarai Nazareti, WeMananu We Inontarai Yahudi.

20 Inontarai Yahudi bitoya etato kaiwofo, weo katai epahu Yesusi nai foi kefang we bendarifoi tuti kaiwofo esoi na kaiwo Iberani, kaiwo Latini, tuti na kaiwo Yunani fefe.

21 Ainanaya imami baba we Yahudi fosa emadu we Pilatusi eteyo, “Wiro woi boyo, ‘WeMananu we inontarai Yahudi’ fanai, mae woi boyo, ‘Medu deyo: Yau mani, inontarai Yahudi ene Mananu di yau.’ ”

22 Manamo Pilatusi medu wesa aha deyo, “Finanai aino isoia fo, manei wiro yiwang ahang kaha.”

23 Afai mamuna fosa epahu Yesusia kai na aitabafoia fo, mayeai eha ne ansungfoa etatorai webea maisa, mansiari-mansiari sobu beyari tuti eha ne ansung boriei foi kontai. Ansung nani wiro etawari kaha, mae esairi na nungfo paria sobu awerengfo.

24 Nanai wedaya emadu wawerasa eteyo, “Wiro tasabu ansungnei fanai, mae tahabi onde wei we mandoni dino sobui ne.” Enari tonanafo ambori mai kariri fianai aino dotu na Kaiwo Mararebana fo deyo,

“Etato nehu ansungfo maisa,

tuti ehabi onde we nehu ansung boriei foi.”*
Finanai, afai mamuna fosa ansaino enari ne.

25 Kefang we Yesusi ne aitabafoi, Yesusi inangno doari na nanai tuti wiwing manei kontai, amani inangno ne tahatui dine. Na nanai kontai Mariai Klopasi binengfoi tuti Maria Makdalena uroari kontai.

* **19:24** Masmuri 22:18

²⁶ Yesusi fioai ureng detiao inanai tuti ne inontarai dariatio enewawuti foi doari rurang inanai nanafo, medu we inanai deyo, “Aie, nemu arikangfi andinani!”

²⁷ Mayeai medu we ne inontarai dariati foi deyo, “Inamu dinani!” Na siari nanai to fongna fo, Yesusi ne inontarai dariatio enewawuti foi kia Yesusi inanaia minohi riati na ne munufoi.

Yesusi ne mirehafo

(*Matiusi 27:45-50; Markusi 15:33-37; Lukasi 23:44-46*)

²⁸ Mayeai Yesusi deitawanai we fikiaio soduati foi kiai ampa, tuti ambori fianai aino dotu na Kaiwo Mararebana fo kaririai, doni medu deyo, “Arohutataha.”

²⁹ Na nanainofi bei sefang na anggurio sisasa suanai. Ampafe erorangno mandafeai na anggurifoa, tuti etubarai na ai esahui we hisopifoi to Yesusi borongfo ayai.

³⁰ Yesusi sisu anggurifoa kaifo medu deyo, “Kai ampa.” Ainanaya Yesusi kirai rahanangfoi to kofa tuti sawing nuaninufoi we Sempaisi.

Etisang Yesusi na ne urangfo

³¹ Rahida bonanai mani rahida emainenang fi kiai we rahida Sabati foi, katu wofoi sawaia mani rahida Sabati foi da ma finanai. Tuti mano ewefoniai we Yahudi fosa wiro eroa we na rahida Sabati foi mani mano emarareha na aitaba fosa etawai na aitabafoi kaha. Kontai rahida Sabati bonani tete rahida fuba Yahudifosa etohonsuari bei dine. Ampafe mano ewefoniai we Yahudi fosa era we Pilatusia tuti etutani we ambori afai mamuna fosa eharaikobu mano itosobu aiboi marareha fo nani sitoru itoawemifoa ambori itomarareha

ahera tuti etu sitoru weru aitabafoi we esarai sitoru weruai.

³² Ampafe afai mamuna fo era wa eharaikobu inontarai manduo epahu suru na une aitabafo ria Yesusi fo uwemifo fafong.

³³ Mayeai eteyo etabera we Yesusia mani, ewatioi we mireha kawurua. Ampafe wiro eharaikobu awengfo kaha.

³⁴ Wape afai mamuna fo manei disang ti Yesusi eneungfo na wombua aburuei, tuti rika tuti mereha deda na kahaifoi ariei.

³⁵ Inontarai mano deti finanai terai na urengfo, andino soi kariria ne tuti meduai kariri kaiwofo ne, tuti deitawanai we kaiwo meduairai nanai kaiwo tarai fine, ambori mea kontai meroasoai.

³⁶ Weo finanai kawariai tonanai ambori mai kariri kaiwo dotu na Kaiwo Mararebana foa fo, amani:

“Wiro neinafo bei tikai kaha.”*

³⁷ Tuti Kaiwofeai dotu kontai tono:

“Esaite mano etisani foi ki.”*

Eha Yesusia esarai

(*Matiusi 27:57-61; Markusi 15:42-47; Lukasi 23:50-56*)

³⁸ Yesusi mirehara fo, mayeai Yusupi inontarai Arimatea foi da wa dutang Pilatusi we yoa wei we kia Yesusia sirai. (Yusupi nini mani Yesusi ne inontarai dariati manei dine, manamo mitai mano ewefoniai we Yahudi fosa ampafe wiro daria Yesusi para kaha.) Pilatusi yoa we fio dutani wea fo, ampafe da wa kia Yesusi ne taraifoi.

* **19:36** Keluaran 12:46; Bilangan 9:12; Masmuri 34:20 * **19:37**
Zakariai 12:10

³⁹ Nikodemusi, mano raminde da diruai ma dutang Yesusi foi kontai da riatai. Nikodemusi nini kia maning nunsai mampori fo, amani maning enariri na muri tuti na gaharu foi. Maning nani mirabafo tarahio kiro piareia sura rai.

⁴⁰ Uka Yesusi ne taraifoia, usansani na ireuo ne harga dedai foi tamu finunsai mampori fo, kariri koangno Yahudi foi we manei mireha mani enariri tonana fo.

⁴¹ Kefang we katai epahu Yesusi na aitabafoi nani mani, romi bei tuti na romi nani fafo waworuo wiros arai manei nai kaharai bei na nanai.

⁴² Rahida bonani rahida Yahudifosa emaine-nang fi we rahida Sabati foi dine tuti katu mani wofoi sawai werahida Sabati foi aha, tuti fafofoi wiros waroi kaha, ampare eha Yesusi ne taraifoia etohoni wiatai na nanai.

20

Yesusi suwi aha
(*Matiusi 28:1-10; Markusi 16:1-8; Lukasi 24:1-12*)

¹ Na rahida bo reantenang foi amani rahida Minggu foi, kameai kutung, rerai we ahafoi fiorarisi, Maria Makdalena da to fafofoia. Deti kamieie etadoiria wiatai wedua kamirei borongfo dedoi weru kamirei borongfoa.

² Ampafe mitoa sera we Simon Petrusi tuti Yesusi ne inontarai mano enewawuti foi, tuti medu we suru deyo, “Eha Sempaisi ne taraifoii weru fafofoi ampa, tuti amewaitawana kahai we eharia etohoni wiatai na doni fo.”

³ Ainanaya Petrusi tuti mano Yesusi enewawuti nani, umito to fafofoa.

⁴ Umito ruhiaia, wape mano Yesusi enewawuti foi ne fafong weru Petrusi awa sobu fafofo.

⁵ Detikaha fafofo afui tuti deti ireu esansang Yesusi nai foi wiatai na fafo rorongfo, wape suai afui kaha.

⁶ Simon Petrusi nefui ma suai to fafofo afui. Deti ireu esansang Yesusi nai foi wiatai na kataifoi,

⁷ tuti ireuo eworabau nunggamiei nai foi, dedoia wiatai siai.

⁸ Mayeai mano anta ne fafong weru Petrusi to fafofoa foi suai kontai afui, detioai tuti yoasoai.

⁹ (Paria sobu rahida bonani wiro etafu fianai aino dotu na Kaiwo Mararebana fo we i ambori suwi na marareha rorong foi aha fo kaha.)

¹⁰ Ainanaya Yesusi ne inontarai urariati fo suru, urarabera suru aha.

Yesusi deinawi ne tarai we Maria Makdalenai

¹¹ Wape Maria Makdalenai wiro da kahai, mae doari na fafo borongfo mae sai we Yesusi. Sai tonanai mae suang deti to fafo rorongfo afui,

¹² tuti deti wewai mandu, usansung ansung buakarofari, uminohi na katai etohong Yesusi wiatai nai foi, manei na nunggamieifo, manei na awerengfo.

¹³ Wewaifo suru urutang berahi ureyo, “Aie, wai we fiani e?” Mariai yoa we suru deyo, “Nehu Sengnei ehari ampa, tuti iwaitawana kaha we etohoni wiatai na doni ne.”

¹⁴ Medu tonanaia, mayeai fiobera ureng deti to kurufui afui mani, deti Yesusi we doari na nanai. Wape deroani we Yesusi dine kaha.

¹⁵ Yesusi dutani deyo, “Aie, fiani wai wei ne? Mandoni dino wera wei ne?”

Mariai deitarahio mano deitawang wedua romifoi dine, ainanaya dutang bera Yesusi aha deyo, “Daie, masino wau kari ne mani, boikaririai we yau we bohoni wiatai na doni, ambori ira wa ikari.”

16 Yesusi medu we Mariai deyo, “Mariae!”

Mariai kia bariri deti we Yesusia, ainanaya medu na kaiwo Iberani deyo, “Rabunie!” (Nana mani, Mantaunau.)

17 Yesusi medu wei deyo, “Wiro ru yau fanai, weo wiro yarabera yau we Daia kaharai fefe, wape ro wa boikaririai we nehu doroiwasa tuti modurai wesa boyo, ninaia mani yarabera yau we nehu Dai tuti mene Daifoi, we nehu Seng Allai tuti mene Seng Allai foi.”

18 Ampafe Mariai da wa deikaririai we Yesusi ne inontarai erariati fossa, deyo, “Iwati Sempaisi ampa,” tuti deisaharai wesa kariri fi kiaio medurai wei fo.

Yesusi deinawi ne taraifoi we ne inontarai erariati fossa

(Lukasi 24:36-39, 47-49)

19 Na rahida Minggu siari nani, amani dirua, Yesusi ne inontarai erariati fossa efanduhisa na munu bei tuti ehafe rahutufoa marareha, weo ematai mano ewefoniai we Yahudi fossa fefe. Na tantuma Yesusi da wa doari rahansa tuti medu wesa deyo, “Mararebanafeai we mea.”

20 Medu wesa tonanaia fo, mayeai deinawi warafango tuti eneungfoi wesa. Ewati Sempaisi tonanafo emirising paria.

21 Ainanaya Yesusi medu wesa nariai aha deyo, “Bengfeai we mea. Toyari Dai demi yau fo, tonanai kontai we yemi mea.”

22 Medu wesa tonanaia, mayeai fiurarang ansengfoi wesa tuti medu wesa aha deyo, “Mesobuo Allai Nuaninu Mirarebana nei mau.

23 Masino meteiai inontarai manei ne sasarifoi mani, sasari nani kontaio Allai deiairi. Mae wiro meteiai manei ne sasarifoi kaha mani, Allai kontai deiari kaha.”

Yesusi deinawi ne taraifoi aha we Tomasi kontai

24 Wape rahida bonani mani, Tomasi, Yesusi ne inontarai suraya mandu fosa manei, mano esahui kontai we Didimus i foi, wiro kiontaisa na kutu anta Yesusi kiawariaio sa nana kaha.

25 Ampafe Yesusi ne inontarai erariati mano fau fosa emadu wei eteyo, “Amewati Sengnei ampa.”

Manamo Tomasi medu wesa deyo, “Masino iwati warafang epahu fo kaha tuti isa warahuke-hane naya kaha, kontai wiro isa warahune na eneung etisang na wombua fo kaha mani, todoni kontaio wiro iroasoa kaha.”

26 Rahida minggu bei aha mani, Yesusi ne inontarai erariati fosa efanduhisa nariai aha na katai nani tuti Tomasi kiontai riasa. Rahutufo ehafea marareha, wape Yesusi da wafui doari rahansa. Medu wesa deyo, “Bengfeai we mea.”

27 Mayeai medu we Tomasi deyo, “Tomase! Boti warahufangne tuti tata waramukehawai na nina. Tuti tuba waramuwa ma tatarai na enehuungnei. Tuti enemurorong soriru ahang fanai, mae roasoai!”

28 Ainanaya Tomasi medu we Yesusi aha deyo, “Nehu Sengne wau, nehu Allai wau!”

²⁹ Ampafe Yesusi medu wei deyo, “Boti te yau na uremune, ampafe roasoai nina. Mahikaifeai we mano ewatiaoia kahai, wape eroasoa fosa.”

Fio wedaya oi kaiwone wea fo

³⁰ Fitantuma bitoya kontaio Yesusi niariri na ne inontarai erariati fosa earomireafo, wape wiro finani oia kiai na bukunei kaha.

³¹ Wape finini kiai oi ne mani, we ambori meroasoai we Yesusi mani, Kristusi dine, amani Mananu Mamparirio da na Allai ma foi dine, Allai ne Kaisung dine, tuti na meroasoifo metarang na tarai tuti mesobu numainufo na wonongfo.

21

Yesusi deinawi ne taraifoi aha we eweitu na ne inontarai erariati fosa na nafareng Tiberiasi

¹ Mayeai aha mani, Yesusi deinawi ne taraifoi aha we ne inontarai erariati fosa na ruru Tiberiasi. Finanai kawariafo tonina.

² Rahida bei mani, Simon Petrusi, Tomasi mano esahui we Didimusi foi, Natanieli na bendari Kana na nu Galilea foi, Zebedeus ne arikangfo suru, tuti ne inontarai erariati fo mandu siai kontai, efanduhisa.

³ Simon Petrusi medu wesa deyo, “Yeyo ira we imung erang.” Mano wei fosa emadu wei eteyo, “Amera riatai.” Ampafe era wa etataio wafoa. Wape diru nania kameai mani, wiro esobu diang mansiari kahaia.

⁴ Wofoi deo dautai nanai, Yesusi doari na nafarengfo, wape etaroani we Yesusi dine fo kaha.

5 Yesusi medu wesa deyo, “Nehu arikangwa meaine, mesobu diang manea re?” Eroa wei eteyo, “Bereri.”

6 Yesusi medu wesa deyo, “Mehabi erangwai to domoyawa aha, ambori mesobu diang manea ki.” Ainanaya ehabi erangfoi na domoyafoa, wape wiro ewemambiriu we erabiti ahang kaha, weo miko diang bitoya karera fefe.

7 Ainanaya Yesusi ne inontarai mano enewawuti foi medu we Petrusi deyo, “Sengnei andi reisi!” Rabuang bo Simon Petrusi taraaoai we Sengfoi andinani fo, sata ne ansungfo (weo anta disu ne ansungfo we miung we diang fefe) ainanaya yobuia.

8 Yesusi ne inontarai mano wei fosa fo ewo riatai to nafarengfo arei. Katai emung nai foi to nafarengfo arei mani waroi kaha, tarahio meteri piaring tea rai, tuti erabi erangno sefang na diangfoi nani arei.

9 Na kutu ewo arei esobu reifo nanai, ewati adia bei werahisengfo dedoria tonanai tuti na adia rahiseng nani, keso diang manea nai tuti rotifeai.

10 Yesusi medu wesa deyo, “Meha diangno arahio metafusa nani manea ma.”

11 Ainanaya Simon Petrusi dautai to wafoi ayai tuti yabi erangfoi arei. Erangfoi sefang na diang beba, ne fiaufo piaringna piarua sura suraya mantoru (153), tuti bitoya tonanai ki wape erangfoi wiro miabu kaha.

12 Mayeai Yesusi medu wesa aha deyo, “Mera ma tuti metampi.” Yesusi medu tonanai wesa fo, wiro ne inontaraifosa manei wiro dutang berahi aha deyo, “Mandoni di wau?” nanai ahang kaha,

weo ewaitawanai we i mani Sengnei dine.

¹³ Yesusi saha tourai afong kia rotifo dohonai wesa, ainanaya niari tonanai na diangfo kontai.

¹⁴ Yesusi deinawi ne taraifoi wesa tonana, na rahida suwi na marareha rorong foi aha ma fo, paria sobu rahida bonani mani we betoru finanai.

Yesusi medu we Simon Petrusi we dehung ne domba rabuangfoi

¹⁵ Etampi ao kai tonanaia fo, Yesusi medu we Simon Petrusi deyo, “Simoni, Yohanesi ne kaisungne waune, enemuwawu yau fuba sewa weru inontarai ninisa re?” Simon Petrusi yoa wei deyo, “Yo, Sengne wau boitawanai we enehuwawu wau.” Yesusi deyo, “Bowawu nehu dombafosa.”

¹⁶ Yesusi dutang Simoni weberu aha deyo, “Simoni, Yohanesi ne kaisungne waune, tarai we enemuwawu yau e?” Simon Petrusi yoa wei aha deyo, “Yo, Sengne wau boitawanai we enehuwawu wau.” Ainanaya Yesusi medu wei aha deyo, “Bowawu nehu domba rabuangnei.”

¹⁷ Mayeai Yesusi dutang bariri webetorufo aha deyo, “Simoni, Yohanesi ne kaisungne waune, tarai we enemuwawu yau e?” Simon Petrusi taraoai we Yesusi dutani tonanai we betorufoa nanai saia. Tuti medu we Yesusi aha deyo, “Sengne waune, wau mani boitawang maino fifiani kontai. Boitawanai we enehuwawu wau.” Ampafe Yesusi medu wei aha deyo, “Bowawu nehu domba rabuangnei.”

¹⁸ Tarai antu! Imadurai we mea mau yeo, tarai we raminde webariboaine mani, mantaung wau wora kota enemurabuangwa, tuti ro to

katai bodoni kontaio boyo ro wei foi. Wape weinongtawara mani, ambori tuba waramuwa we inontarai siaia tuti wenani wiora wau tuti kia wau to kataio maya wei kaha foi ki.”

¹⁹ Yesusi medu kaiwo naqafu we deinawi kariri Petrusi, todoni ambori mireha we wedaya inontarai etaparanding Allai na mireha nana foi. Mayeai medu we Petrusi aha deyo, “Ro ria yau.”

Yesusi ne inontarai mano enewawuti foi

²⁰ Petrusi deti berahaia mani, deti Yesusi ne inontaraio ewesuraya mandu fo mano Yesusi enewawuti foi we da ria suru. (Yesusi ne inontarai nini dino raminde eminohi etampi ruhiaifa mani, sauo Yesusi tuti andino dutang berahi deyo, “Sengne waune, mano dewayang wau nei mani mandoni dine?” fo.)

²¹ Na kutu Petrusi deti Yesusi ne inontaraifoi nanai, medu we Yesusi deyo, “Sengne waune, inontarai nini fianai aino ambori sobuaifa ne?”

²² Yesusi yoa wei deyo, “Masino yevo ambori minohi darang paria yarabera yau aha ma mani, wiro nemu fieai we modu wea kaha. Wape wau mani, ro ria yau.”

²³ Ampafe nanai wedaya Yesusi ne inontarai mano wei fosa emadurai na sa we eteyo mano Yesusi enewawuti nani wiro mireha kaha. Wape Yesusi wiro deisaharai we wiro mireha kaha, mae medu deyo, “Masino yevo ambori inontarai nani minohi darang paria yarabera yau aha ma mani, wiro nemu fieai we modu wea kaha.”

²⁴ Inontarai nani dino meduairai kariri fininai kai ne, tuti andino soi kariria ne tuti tawaitawanai we fianai aino medurai nanai tarai.

Kaiwo kafe

²⁵ Fi bitoya paria Yesusi niari kontai, wape finanai kai oi kariria mesi kiai mani, enehutitua tarahio nunei wirow demang we buku fuba oi kariri fi Yesusi niariri nani fo kaha.

Sempaisi Ne Kaiwo Mirarebanai New Testament in Ambai

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ambai

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ambai

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

**PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022**

a4b461f1-cd72-5074-9be0-b39efea15ceb